

Skärgårdsliv –

Delaktighetsfrämjande datainsamlingsmetoder på distans bland barnfamiljer

Jenny Husell

Johanna Muukkonen

Katja Ruuskanen

Maria Österlund

Examensarbete för socionom (YH-examen)

Utbildning till socionom (YH)

Åbo 2019

EXAMENSARBETE

Författare: Jenny Husell, Johanna Muukkonen, Katja Ruuskanen, Maria Österlund

Utbildning och ort: Socionom (YH), Åbo

Handledare: Pia Liljeroth och Katja Pohjola

Titel: Skärgårdsliv - Delaktighetsfrämjande datainsamlingsmetoder på distans bland barnfamiljer

Datum 30.4.2019 Sidantal 48

Bilagor 4

Abstrakt

Examensarbetet är en fortsättning på projektet om Skärgårdsliv – Delaktighetsfrämjande datainsamlingsmetoder bland barnfamiljer. Syftet är att arbeta fram en kvalitativ intervjumetod på distans med delaktighetsfrämjande datainsamlingsmetoder bland barnfamiljer. För ökad möjlighet till delaktighet i skärgården är distansarbete en bra metod och i det sociala arbetet ingår vidarekompetens som inkluderar användning av modern teknik, vilket har motiverat utvecklandet av intervjumetod på distans.

Metoden ska kunna användas i framtida projekt för insamling av data inom ämnet hälsa och välfärd bland barnfamiljer i Åbolands skärgård. Ämnet har avgränsats till kvalitativ intervju med Skype som verktyg.

Frågeställningarna innehåller följande: Är distansintervju en delaktighetsfrämjande metod för barnfamiljer och vad behöver man beakta när man utför en sådan? Vilka teman kring hälsa och välfärd kan diskuteras online med beaktande av integritets och datasäkerhet?

Metoden testas i ett pilotprojekt med två barnfamiljer för att utveckla processen och intervjufrågor till en manual.

Resultatet av arbetet är en manual för att underlätta användandet av metoden. Metoden lämpar sig att användas vid intervjuer på distans. Utvecklingsbehovet för fortsatt användning av metoden för framtida arbete inom samma projekt har kartlagts. Det finns möjligheter till att använda metoden även i andra utvecklingsprojekt.

Språk: Svenska
familjeintervju, distans.

Nyckelord: kvalitativ intervju, delaktighetsfrämjande,

BACHELOR'S THESIS

Author: Jenny Husell, Johanna Muukkonen, Katja Ruuskanen, Maria Österlund

Degree Programme: Degree Programme in Social Services, Turku

Supervisors: Pia Liljeroth and Katja Pohjola

Title: Skärgårdsliv- Participative data collection methods at a distance among families with children/ Skärgårdsliv- Delaktighetsfrämjande datainsamlingsmetoder på distans bland barnfamiljer

Date 30.4.2019 Number of pages 48

Appendices 4

Abstract

The Bachelor's thesis is a continuation of the project of Skärgårdsliv- Participative data collection methods among families with children. The argument of the subject selection is to work out a qualitative interview method at a distance with participative data collection methods among families with children. To increase opportunities for participation in the archipelago then distance work is a good method and in social work includes further competence which includes the use of modern technology, which has motivated the development of distance interview method.

The method is planned to be used in a future project for data collection in the subject of health and welfare among families with children in Turku archipelago. The subject has been defined into qualitative interview with Skype as a tool.

The questions for the work are as follows: Are distance interview a participation method for families with children and what do you need to consider when you perform an interview like that? Which themes around health and welfare can be discussed online considering privacy and data security?

The method is tested with two families with children to develop the process and interview questions to a manual.

The result of the work is a manual to facilitate the use of the method. The method is suitable to use in interviews at a distance. The development need for continued use of the method for future work within the same project has been identified. There are also opportunities to use the method in other developments projects.

Language: Swedish
family interview, distance

Key words: qualitative interview, participation,

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
2	Metodbeskrivning.....	2
2.1	Etiska regler och principer	4
2.2	Delaktiga barnfamiljer.....	5
3	Tidigare undersökningar och projekt	7
3.1	Tidigare examensarbeten inom samma projekt	7
3.2	Morgondagens Skärgårdsbo	8
3.3	Enkäten Hälsa i skolan	9
3.4	Virtu-projektet.....	10
4	Hälsa och välfärd	11
5	Målgruppen i testningen av vår metod.....	12
5.1	5-åring	13
5.2	15-17-åring.....	14
5.3	Barnfamilj.....	15
6	Delaktighetfrämjande kvalitativ forskningsintervju på distans	16
6.1	Kvalitativ forskningsintervju.....	16
6.2	Barn som delaktiga i kvalitativa intervjuer.....	18
6.3	Familjeintervju.....	20
7	Forskning via internet.....	22
7.1	Datainsamling på distans	23
7.2	Informerat samtycke.....	25
7.3	Konfidentialitet	25
7.4	Lagstiftning.....	26
7.5	Risker	27
8	Testning	28
8.1	Barnfamilj med yngre barn	29
8.2	Barnfamilj med barn i åldern 15–17 år	30
8.3	Utvärdering av testningarna.....	31
9	Manual för datainsamling på distans.....	31
9.1	Planering.....	33
9.2	Genomförande	35
9.3	Bearbetning av insamlat material.....	37
9.4	Resultat och utvärdering.....	37
10	Tillförlitlighet.....	38
11	Diskussion	39
	Källförteckning	44

BILAGOR

1. Sökhistorik på vetenskapliga publikationer
2. Informationsbrev
3. Frågor till intervju
4. Manual

1 Inledning

Examensarbetet är en fortsättning på projektet Skärgårdsliv – Delaktighetsfrämjande datainsamlingsmetoder bland barnfamiljer. Argumentet för ämnesvalet är att arbeta fram en kvalitativ intervjumetod på distans med delaktighetsfrämjande datainsamlingsmetoder bland barnfamiljer. Distansarbete är en bra metod för ökad möjlighet till delaktighet i skärgården och i det sociala arbetet ingår vidarekompetens som inkluderar användandet av modern teknik, vilket har motiverat vårt utvecklande av intervju på distans.

Livet i skärgården har under de senaste decennierna underlättats med hjälp av förbättrad kommunikation och modern teknik. De långa avstånden och tiden som går åt till intervjuer kan underlättas av intervjuer via internet som sparar tid, är billigare och ett större geografiskt område kan nås (Henricsson, 2017, 227–228). Samtidigt behövs en offentlig förståelse för skärgårdslivets karaktäristiska drag för att kunna utveckla en trygghet i och med kontinuitet i offentlig service och dylikt.

Åbolands skärgård har tidigare varit med i projekt kring utvecklande av en socialservicemodell på distans, i vilken även en av skribenterna i detta arbete deltog. Samhällsutveckling utformas med olika digitala möjligheter, vilket medför att det sociala arbetet vidareutvecklas för att tillgodose olika samhällsbehov och möjliggöra delaktighet.

Syftet med arbetet är att utveckla en delaktighetsfrämjande metod för datainsamling på distans. Metoden planeras att användas i ett framtida projekt för insamling av data, med ämnet hälsa och välfärd bland barnfamiljer i Åbolands skärgård.

Ämnet har avgränsats till delaktighetsfrämjande kvalitativ intervju med Skype som verktyg, med beaktande av datasäkerhet och integritet. Metoden testas med två barnfamiljer, där den ena familjen består av ett 5-årigt barn med sin förälder och den andra familjen består av ett 15-17-årigt barn med sin förälder. Resultatet blir en manual utifrån teori och utvärdering av testningarna.

Frageställningarna för arbetet är följande: Är distansintervju en delaktighetsfrämjande metod för barnfamiljer? Vad behöver man beakta i en distansintervju? Vad behöver man beakta i en intervju med ett 5-årigt barn och en förälder, och i en intervju med en 15-17-åring och en förälder? Vilka teman kring hälsa och välfärd kan diskuteras online, med beaktande av integritet och datasäkerhet?

För att underlätta för läsaren benämns de intervjuade *deltagare*. Ordet deltagare tyder på medverkande och att vara delaktig och aktiv medan de intervjuade kan tolkas vara mer passiv.

2 Metodbeskrivning

Beställningsprojektet av YH Novia utgår från tidigare undersökningar och examensarbeten inom samma projekt. Med hjälp av relevant litteratur och forskning utarbetades en metod för att samla in kvalitativa data på distans. Metoden testades i två barnfamiljer innan en fungerande manual färdigställdes som resultat utifrån teori och utvärdering. Då undersökningen utfördes genom växelverkan med människor tog vi i beaktande att den inte ingrep i personernas fysiska integritet (Forskningsetiska delegationen, 2009, 3), där deltagarna är anonyma och datainsamlingen inte ges ut till obehöriga. Det insamlade materialet förstördes efter utvärderingen, och följer Forskningsetiska delegationens anvisningar (2002).

Det sociala yrkesperspektiv förutsätter ett mångprofessionellt samarbete, där yrkeskompetenser förenas för klientens bästa. Det resursförstärkande perspektivet medför en förändrad social- och hälsovård utgående från samhällsbehov. Ett utvecklingsinriktat arbetssätt innebär en ständig förnyelse och omvärdering av kunskap och strukturer (Juslin, Liljeroth, & Vaartio–Rajalin, 2013). Vårt utvecklingsinriktade arbetssätt bidrar till att barnfamiljer i skärgården kan vara delaktiga i en kvalitativ intervju hemifrån. Inom det sociala arbetet behöver vidareutveckling ske för att möta samhällsbehoven där digital kompetens och informationsteknik blir allt vanligare.

Arbetsprocessen gjordes på distans och vi använde oss av verktyget Skype i interaktion med varandra, där text-, röst-, och videosamtal gör det enkelt att dela upplevelser med andra via telefon, dator, eller en tv med Skype (Skype, u.å). Genom att använda oss av samma verktyg testade vi tekniken och gick igenom vad vi behövde tänka på innan man kunde testa den med barnfamiljer. I vår metod undersökte vi om Skype fungerade bra som verktyg då man intervjuar barnfamiljer på distans, med tanke på den erfarenhet vi har fått genom våra studier på distans via Skype.

Vår del av projektet utgår från tidigare examensarbeten inom samma projekt. Utifrån vidare sökningar i databaser, aktuell forskning och litteratur valde vi fakta som vi ansåg intressant

för att utarbeta vår metod och få svar på vår frågeställning. De databaser vi använt oss av är Google Scholar och EBSCO med sökord på både svenska och finska, exempelvis *perhehaastattelu*, *familjeintervju*, *delaktighetsfrämjande*, *barn + medforskare*. Sökningar med ord som *distans* och *intervju på distans* gav oss inte det materialet vi behövde så vi sökte även i litteratur och på internet. I letandet av litteratur i form av böcker har vi utgått från sökorden *kvalitativ intervju*, *delaktighetsfrämjande*, *familjeintervju*, *intervju på distans* och *distans*. Vi har också hittat intressant litteratur i källförteckningar i tidigare examensarbeten. På internet hittade vi mer om distans, samt tidigare undersökningar om hälsa och välfärd. Vad gäller aktuell forskning har vi koncentrerat oss på Framtidens Skärgårdsbo och Barn som medforskare.

Med teorin som bakgrund har vi satt oss in i hur barnfamiljer kan uppleva en intervju på distans, vilken information de kan behöva för att kunna delta och vad de som utför intervjun behöver beakta utifrån etiska principer, dataskydd, lagar och litteratur. Ett informationsblad för samtycke utformades (Jacobsen, 2017, 35-37) och även tänkbara intervjufrågor.

Metoden testades med två barnfamiljer och utvärderades. Vi såg alla deltagare med lika värde, där barn ses som jämlika individer enligt bland annat barnkonventionen (Unicef). Barnfamiljerna fick möjlighet att vara delaktiga i påverkan av informationsbrev, intervjufrågor och metoden som helhet. Enligt Nikander och Ruusuvoori (2017, 315-328) får man en ökad delaktighet ifall man involverat barnen/familjerna i den tidiga processen och delta i att utarbeta till exempelvis intervjufrågorna eller påverka vad som ska diskuteras. Resultatet blev en manual för intervju på distans enligt projektets beställning, där barnfamiljer varit delaktiga.

Enligt Henricsson (2017) kan intervjuer via internet spara tid och även vara mer ekonomiskt, än att mötas personligen tillsammans någonstans. Ett större geografiskt område kan också nås, både nationellt och internationellt. Deltagaren kan få en ökad känsla av anonymitet, vilket kan bidra till mer öppenhet och uppriktighet, men ändå vara en nackdel i användandet av e-postadresser och användarnamn som kan vara avslöjande. Personliga och känsliga frågor kan också vara lättare att diskutera när deltagaren inte ser intervjuaren eller andra informanter. (Henricson, 2017, 227-228).

Med beaktande av dataskydd och den personliga integriteten följde vi Forskningsetiska delegationen (2009) att deltagarna frivilligt skulle välja att delta i intervjun online, med muntligt samtycke efter informationsbrev, tillräcklig information och med egen mailadress.

I testet användes våra egna Skypeadresser, men i framtida intervjuer rekommenderar vi inbjudan till Skype för företag via mail från exempelvis en professionell högskola, företag eller Åbo stad. Skype för företag utan privat anknytning innebär mer trygghet för både de som ska intervjuas och de som utför intervjun. Med beaktande av anonymiteten vid intervjutillfället ska man också se till att inte namn i mailadress och intervjun synliggörs utan exempelvis ett nummer används vid intervjun. Konfidentialitet ska också följas under hela forskningsprocessen och i bearbetningen av data (Henricson, 2017, 73; Forskningsetiska delegationens anvisningar, 2002). Under utvecklingen av vår metod och i testningarna har vi beaktat att konfidentialiteten följs. I testningarna användes deltagarnas mailadresser som raderades när bearbetningen av intervjun var klar.

I den kvalitativa intervjun på distans har vi tagit i beaktande att alla inte har tillgång till internet eller den tekniska kunskap, som behövs för att kunna delta i intervju via internet. Vi anser att majoriteten av barnfamiljerna är i den generation som behärskar och har tekniken.

Datainsamling på distans är ett smidigt och effektivt sätt som deltagarna ofta uppskattar. Samtidigt behöver man tänka på risker att avsaknad av säkerhet, datakrascher, buggar och hackare kan förekomma, där identiteten kan avslöjas. (Henricson, 2017, 229-230). Vi har även tänkt på risker som kan förekomma när vi utarbetat vår metod.

2.1 Etiska regler och principer

Forskningsetiken är viktig vid examensarbete och värnar om människors lika värde, integritet och självbestämmande. Forskningsetik försvarar människors grundläggande värde och rättigheter och bidrar till att skydda de personer som medverkar i studier. Ett vetenskapligt arbete syftar till att förbättra individers liv och samhällets utveckling, där andra människors medverkan genererar kunskap, samtidigt som de kan utsättas för risker och kan utnyttjas oskäligt. Människors självbestämmanderätt innebär att de medverkande själva fattar ett beslut om de vill delta och hur länge de vill vara med. De bemöts med respekt, även om de väljer att inte delta eller avbryta. Etiska principer ska följas med kännedom om normer, värderingar och principer och de etiska övervägande följs genom en röd tråd i hela forskningsprocessen (Henricson, 2017, 57).

Vår utarbetning av metod kan motiveras etiskt då den handlar om väsentliga frågor, har god vetenskaplig kvalitet och den genomförs på ett etiskt sätt. Vi behandlar alla med lika värde,

skyddar integriteten och bemöter deltagarna med respekt. Kunskapen i studien syftar till att förbättra hälsa och välfärd och är till gagn för individen, professionen och samhället (Henricson, 2017, 64). Vår metodbeskrivning om processen och utarbetning av metoden följer etikprövning inom humanvetenskaperna, där forskningsetiska delegationens anvisningar iakttas med respekt för den undersökta personens självbestämmanderätt, undvikande av skador och personlig integritet och dataskydd (Forskningsetiska delegationen).

Forskaren ska motivera varför en viss grupp inkluderas i studien och varför andra exkluderas i studien. Risk finns att den exkluderade gruppen undermineras möjligheterna att vara med och förbättra sin hälsa och sina levnadsvillkor. Deltagare som inte gynnas eller får tillgång till forskningens resultat ska inte heller användas, då det inte är etiskt rätt. Den grundläggande etiska utgångspunkten är att urvalet av deltagarna ska vara rättvist, vilket innebär att fördelarna och nackdelarna med att delta ska fördelas rättvist mellan olika grupper och individer. Enligt forskningsetiken ska deltagarna ha fördel av forskningen och resultatet ska ha vinster för samhället. Utsatta grupper används endast om det är deras specifika villkor och förutsättningar som studien syftar till. (Henricson, 2017, 67-68). Då vi i vår metod endast testat metoden har vi avgränsat barnfamiljerna till två stycken i två olika åldrar på barnen. Vi vill att både det yngre och det äldre barnet får möjlighet att vara delaktig utifrån två olika åldersgrupper. Det yngre barnet ingår även i behörighet till barnträdgårdslärare. Ur etisk synvinkel borde metoden testas mer utförligt med äldre barn innan ett yngre barn involveras, för säkerställning av en fungerande metod.

2.2 Delaktiga barnfamiljer

Delaktighet är ett syfte i de mänskliga rättigheterna och avser delaktighet i samhället (Finlands FN-förbund). Delaktighet betyder att vara med och påverka till vad och vilka alternativ man väljer samt vara en del av en pågående aktivitet (Stm.fi; Hallberg & Hallberg, 2018, 97).

I den social- och hälsovårdspolitiska strategin och regeringsprogrammet ingår som mål att familjernas välbefinnande och vars och ens samhälleliga delaktighet utökas (Social- och hälsovårdsministeriet, u.å). För att förtydliga skillnaden av delaktighet och deltagande är delaktighet mer aktivt, med att vara starkt engagerad i händelseförloppet och att vara med

och påverka det, medan deltagande är en person som tar del av en handling utan eget engagemang genom att vara på plats (Åkerström Kördel & Brunnberg, 2017, 16). Vi vill att deltagarna blir delaktiga och inte bara deltagare.

I testningen fick barnfamiljerna möjlighet att vara delaktiga att påverka i utformningen av kvalitativa intervjufrågor och processen för en intervju via Skype. Då metoden är avsedd att användas bland barnfamiljer i skärgården, kände vi att vi ville utgå från deras synvinkel. Vi ville höra vilka teman kring hälsa och välfärd de vill att vi har i diskussionsfrågorna och vad de vill att vi tänker på. Det är deras upplevelser om hälsa och välfärd som ska undersökas i framtida projekt och därav valde vi att göra dem delaktiga i intervjufrågorna. Med sin egen påverkan kan de lyfta upp viktiga aspekter som vi andra inte tänkt på. Utifrån teori hade vi även tänkbare intervjufrågor, som familjen fick vara med och påverka.

En känsla av empowerment (egenkraft) kan uppstå då deltagaren blir tillfrågad om sina synpunkter och har en möjlighet, genom sin medverkan, att påverka situationen. (Henricson, 2017, 228).

På grund av olika omständigheter blev testningarna försenade och metoden bygger mer på bakomliggande litteratur och teori än utifrån vad barnfamiljerna ansåg vara viktigt. Tanken var att vi utefter barnfamiljens svar skulle söka mer fakta om teman de ansåg var viktigt och andra saker som kom upp. Vi har ändå beaktat det som kom fram under testningarna och de svar vi fick.

Vi testade metoden med familjer där det ingick barn under 18 år. De bemöttes som jämlika individer med rätt till medinflytande i frågor som gäller dem själva enligt sin egen utvecklingsnivå, vilket ingår i Finlands grundlag (1999/731, § 6 mom. 3). Vårdnadshavaren hade rätt att bestämma om barnets personliga angelägenheter, där även barnets åsikt och önskemål beaktades (1983/361, §4 mom. 3-4). Vi ansåg att barnets deltagande också skulle vara frivilligt med en förståelse för vad intervjun skulle innebära, med egen självbestämmanderätt. Vi såg föräldrar som kompetenta att förbereda sitt barn inför intervjun, då de känner barnet bättre än vad vi gör, vilket stöds av Mannerheims barnskyddsförbund (2007, 4). Föräldern fick information om intervjun, intervjufrågor och att intervjun skulle handla om diskussionsfrågor där barnet är med och diskuterar utgående från egen förmåga. Vi litade på att föräldern informerat barnet tillräckligt och att barnet deltog frivilligt.

I en kvalitativ intervju finns bra möjligheter för diskussionsfrågor. I intervjufrågorna har vi tänkt på att flera frågor ska vara frågor där förälder och barn diskuterar tillsammans. Vårt val att intervjua en 5-åring med en förälder baserar sig på att en 5-åring oftast har bra språk och gärna beskriver och diskuterar med en vuxen, med en uppfattning av vardagens händelser (Barnskyddsförbund, 2007, 10–12). I valet att intervjua en 15 - 17 åring utgår vi från Henricson (2017, 69) med fakta att de är kapabla att själva avgöra om de vill medverka eller inte och har rätt att vara delaktiga i samhället (2016/1285, § 2, mom. 1). Fast de har rätt att delta själva i en intervju utan föräldrarnas tillåtelse (Henricson, 2017, 69) handlar det här om en familjeintervju och föräldern är med.

3 Tidigare undersökningar och projekt

Kapitlet handlar om tidigare undersökningar, forskning och projekt som är underlag till vårt examensarbete: *Delaktighetsfrämjande familjeintervjuer, Medforskning med fokus på ungdomar i årskurs 8, Forska tillsammans med barn, Morgondagens Skärgårdsbo, Hälsa i skolan* samt *Virtu-projektet*.

3.1 Tidigare examensarbeten inom samma projekt

De tidigare examensarbetena ingår i samma projekt, med syfte att bland annat utarbeta en supermetod för att kunna kartlägga familjers hälsa och levnadsvanor, stöd för sitt forskande och hur man kan samla in information från barn kring deras välbefinnande och faktorer som påverkar detta. Vårt examensarbete är en fortsättning i samma projekt med syfte att utarbeta en fungerande delaktighetsfrämjande metod på distans.

Delaktighetsfrämjande familjeintervjuer (Gustavsson, et. al. 2018) behandlar familjeformer samt delaktighetsfrämjande metoder för intervjuer med familjer. Resultatet av arbetet är en så kallad supermetod i form av en manual för hur man kan intervjua en hel familj i sin helhet och hur manualen kan tillämpas för olika familjeformer. Syftet med utvecklandet av supermetoden är att kunna kartlägga familjers hälsa och levnadsvanor.

Medforskning – med fokus på ungdomar i årskurs 8 (Berg, et. al. 2018) använder sig av medforskning som forskningsmetod för att ta fram en manual. Manualens syfte är att tillsammans med åttondeklassare i Åbolands skärgård kunna använda sig av metoden samt att forskare ska kunna använda den som stöd för sitt forskande.

Forska tillsammans med barn: Manual för delaktighetsfrämjande datainsamlingsmetoder bland barn i förskoleålder (Backman-Witting, et. al. 2018) har till syfte att sammanställa och utveckla en manual för hur man kan samla in information från förskolebarn kring deras välbefinnande och vilka faktorer som kan påverka detta.

3.2 Morgondagens Skärgårdsbo

Det nordiska skärgårdssamarbetet (NSS) har låtit forskare ta fram en rapport som visar vilka personer som har förutsättningar att bo i skärgården och vilka faktorer som spelar in i den frågan. I samarbetet ingår södra Finland, Ålands skärgårdskommuner och svenska kusten.

Morgondagens Skärgårdsbo (Sundblom & Liljeroth, 2018) berättar om en gemensam önskan för skärgårdskommuner att deras samhälle ska vara en attraktiv bostadsort och förebygga befolkningsminskning. I undersökningen framgår om faktiska orsaker bakom människors val att flytta till, bo kvar eller flytta bort från skärgården. I deras rapport ingår fakta som kan fungera som underlag hur man i ett utvecklingsarbete kan rikta frågor till invånarna i skärgården. De tar upp bland annat motiv, trivsel och upplevelser av hemorten, fritidsverksamhet, påverkningsmöjligheter, kommunikationer, framtidsplaner samt service och tjänster.

Undersökningen i rapporten ger en tydlig bild över hur befolkningsstrukturen har ändrat i skärgårdskommuner samt bakomliggande orsaker till utflyttning och inflyttning. Urbanisering medför att glesbygden avfolkas. I rapporten framgår det att levnadsstandarden behöver säkras och samhället behöver hållas levande för de som väljer att bo kvar.

Rapporten visar att andelen 20 - 65 åringar har sjunkit både i Åbolands och Ålands skärgårdar mellan åren 2005 och 2015. Medelåldern har också ökat i samma åldersgrupp. Antalet män är fler än kvinnor och andelen svenskspråkiga har sjunkit en aning. Man kan även se att arbetslösheten är en risk för utflyttning i fråga om män, samt att ogifta kvinnor väljer att flytta från skärgården i större grad än gifta kvinnor. Arbets- och studierelaterade

frågor är högt representerade i samband med utflyttning. Områden som kan förbättras och utvecklas i skärgården anses vara att värna om skärgårdsmiljön, bättre boendemöjligheter, fler arbetsmöjligheter, att satsa på barnfamiljer, närhet till service samt bättre påverkningsmöjligheter. (Sundblom & Liljeroth, 2018, 61–63).

Sundblom & Liljeroth (2018) belyser vikten av att skärgårdskommunernas samhälle ska vara en attraktiv bostadsort där påverkningsmöjligheter ingår. Forskningen är gjord i Åbolands skärgård och vår metod planeras att användas i ett framtida projekt i samma skärgård. I vår metod har barnfamiljerna möjlighet att vara med och påverka vad de anser är viktigt att diskutera.

3.3 Enkäten Hälsa i skolan

Enligt enkäten Hälsa i skolan (THL, 2018), som gjordes för att främja elevernas hälsa och välmående, önskar många unga mer gemensam tid med familjen. Enkäten visar också att även vårdnadshavare anser att familjen inte spenderar tillräckligt med tid tillsammans. Specialforskare Nina Halme vid THL menar att föräldrarnas stöd är särskilt viktigt i de kritiska övergångsfaserna. För barnens välmående och inläring är familjens gemensamma tid viktig. Unga som anser att de inte spenderar tillräckligt med tid tillsammans med familjen deltar oftare i mobbning, uppskattar sitt hälsotillstånd som sämre, upplever mer ensamhet och tycker mindre om att gå i skola. Resultatet visar att fast barnens, ungas och föräldrarnas möjligheter att delta och påverka har förbättrats under de senaste åren är de fortfarande bristfälliga och det bästa sättet att förebygga marginalisering är att förstärka delaktighet. (THL, 2018).

Enkäten utförs som en fortlöpande undersökning för att främja elevernas hälsa och välmående där resultat visar att förstärkande av delaktighet förebygger marginalisering. Vår metod, med intervju via Skype, möjliggör ökad delaktighet. Sociala nätverk och tillgång till jämlik service påverkar hälsa och välfärd (THL, 2014) där en medvetenhet behöver finnas att se till skärgårdsfamiljer får jämlik service.

3.4 Virtu-projektet

I det EU-finansierade projektet VIRTU (Virtual Elderly Care Services on Baltic Islands), som pågick år 2010 – 2013, ingick bland annat socionomstuderande och högskolor i utvecklande av en servicemodell på distans i skärgården. Åbolands skärgård med Pargas, Kimitoön, Nådendal och Sibbo deltog i samarbete med Åland och Estland. (Karppi, et al. 2013). Därav ser vi att projektet är relevant för vårt examensarbete.

Målet med projektet var att modellen via internet skulle stödja äldre människor som bor i skärgården. Syftet med projektet var att stödja hälsan och välfärden för hemmaboende äldre (över 65 år) och deras sociala interaktion, för ökad livskvalitet och trygghet. I projektet användes en interaktiv service på distans som inte hade testats förut i form av en enkel touchdator där deltagarna kunde se och höra varandra enskilt eller i grupp för delaktighet i samtal, föreläsningar, gymnastik, äta lunch tillsammans och likande. (Karppi, et al. 2013).

Resultat i projektet visar att erfarenheterna var övervägande positivt, där den sociala interaktionen var speciellt uppskattad och interaktiva program på distans ansågs vara en möjlighet för social kontakt. Social- och hälsovårdstjänster blev mer nåbar för befolkningen som bor i periferin, vilket minskade diskriminering. De deltagande socionomstuderande upplevde en utvecklad kompetens i form av handlingsfärdigheter i en ny framtidskompetens. Erfarenhet från Sibbo som använde tekniken till välfärdsservice på distans, visar att främjande av hälsan, och förebyggande av ensamhet gjorde deltagarna till aktivare kommuninvånare. (Karppi, et al. 2013).

Virtu-projektet utarbetade en servicemetod på distans för äldre i skärgårdskommuner, där Åbolands skärgård deltog. Distanskontakt via internet, delaktighet och främjande av hälsa förekom och vårt examensarbete också handlar om det, liksom om Åbolands skärgård. Internetkontakten i Åbolands skärgård är beprövad av Virtu-projektet och vår metod ska vara möjlig att utföras där.

4 Hälsa och välfärd

För att kunna intervjua deltagarna om deras upplevelse (Henricson, 2017, 143) av hälsa och välfärd behöver vi definiera begreppet, samt se över vilka faktorer som kan vara bidragande eller kopplade till upplevelsen av välbefinnande. Utifrån det formulerades tänkbara intervjufrågor med motivering.

Begreppet "welfare" lär ha myntats år 1939, som motsatsen till "warfare". Ett folks välfärd ansågs bara kunna byggas i demokratiska och icke-fascistiska stater som inte var i krig. En välfärdsstat har dock inte som främsta uppgift att skydda landet mot yttre fiender utan också att värna om alla medborgares materiella standard och trygghet. Motsatsen till välfärd är ofärd, det vill säga fattigdom, utslagning, ohälsa etc. Välfärd definieras ofta som levnadsnivå och då som ett kvantitativt mått på en människas levnadsvillkor och resurser. Det präglas av god hälsa, förvärvsarbete under drägliga arbetsförhållanden, utbildning, tillgång till kontanter, trygga familjeförhållanden, bra bostad, goda kostvanor och en rik fritid. (Landby Eduards, 1990, 3–4).

I det finska samhället finns olika socioekonomiska grupper med påvisad ojämlikhet vad gäller nästan alla dimensioner av hälsa och välfärd. Med socioekonomisk status avses, med ett mer nutida uttryck, både materiell välfärd och förutsättningarna för att skaffa sig materiella resurser. Dessa resurser utgörs av inkomster, egendom och boendestandard. Förutsättningarna för dessa resurser är utbildning, yrke och en position i arbetslivet. För att minska ojämlikheten och gapet mellan dessa grupper ska man påverka den sociala ojämlikheten vad gäller utbildning, sysselsättning och beskattning. Man ska också trygga de hälsosamma levnadsförhållandena för alla (boende, arbetsförhållanden, miljö) och förebygga exponering för skadliga ämnen (i arbete, miljöhälsorisker, levnadsvanor). Ytterligare så ska man minska sårbarheten (sociala nätverk, särskilt stöd) samt förhindra konsekvenser som ger upphov till ojämlikhet, såsom en jämlik tillgång till service av samma kvalitet. (THL.fi, 2019).

Vad innebär då hälsa och välfärd i skärgården? Trots avståndet till fastlandet ska invånare i skärgården ha samma förutsättningar att skaffa sig en god socioekonomisk status. Detta är fullt teoretiskt möjligt med ett undantag. Utbildningar, utöver grundskola, arrangeras inte i skärgårdskommuner. Invånare behöver ibland tillfälligt flytta från skärgården för att skaffa sig en yrkesutbildning eller en utbildning på högre nivå. Att pendla till och från studieort

och arbete är möjligt i vissa skärgårdskommuner. Här kan studier på distans eller via digitala medier, underlätta valet att bo kvar i skärgården.

I rapporten Morgondagens skärgårdsbo (Sundblom & Liljeroth, 2018) presenteras resultat för frågor som berör varför man bor i skärgården, hur man trivs och om det finns skillnader i trivsel mellan olika människogrupper. På första plats bland de faktorer som upplevs avgörande för att bo i skärgården är naturen. Efter det kommer personlig trygghet, boendemöjligheter och nära till arbete, följt av att äga mark och att släkt och vänner finns nära. Fler avgörande faktorer är att en av familjemedlemmarna har arbete i skärgården, fritidssysselsättning samt möjligheten att pendla till och från arbete och studier. Även förbindelsemöjligheter, serviceutbud och kulturutbud nämns.

5 Målgruppen i testningen av vår metod

I en intervju behöver man utgå från målgruppen man ska intervjua. I vår testning ingår även barn. Varje barn har rätt att göra sig hörd och framföra sina åsikter och ska enligt grundlagen ses som jämlika individer (kap 2, § 6). Barn är alla under 18 år och när barnet framför sina åsikter ska de respekteras (Riksdagens justitieombudsman, u.å.). För att barnen ska få vara delaktiga och framföra sina åsikter har vi valt att de är med i testningarna.

Vår målgrupp i testningarna är en familj med ett 5-årigt barn och en familj med ett barn i 15–17 års ålder. Vi behöver beakta de olika åldrarna och mognaden. Varje barn är individuellt, deltar efter egna förutsättningar och har rätt att göra sig hörd och vara delaktig. Barnets åsikter och diskussioner ska värdesättas och respekteras. Varje familj är också unik där den deltagande familjemedlemmen ska få känna sig delaktig och är kompetent om sitt barn. De forskningsetiska principerna är extra viktigt att tänka på när barn är involverade då en lyhördhet behöver finnas för att intervjun sker på barnets villkor.

När man samtalar med barn är lyssnandet det centrala. Lyssnande innebär att höra det som sägs, försöka förstå det som sägs men också det som inte sägs. Ett aktivt lyssnande handlar om att humma, skjuta in frågor och sammanfatta det som sagts och att kontrollera att man har förstått rätt. Det skapar en möjlighet för barnet att kommentera om fel uppfattats. Öppna frågor möjliggör för berättande, vilket kan hjälpa oss vuxna att förstå. Öppna frågor kan också tydliggöra barnets resurser. Frågor som börjar med “Kan du berätta” eller “Vill du beskriva” skapar förutsättningar för barnet att berätta om sina tankar. En lyhördhet behöver

också finnas för barnets önskemål. Varje barn ska dessutom ses precis som det är och inte hur vi förväntar oss att det ska vara. Med ödmjukhet, respekt och en tro på barnets förmåga skapar den vuxna en möjlighet för att barnet får göra sig hörd. (Iwarsson, 2007, 46, 49–51, 65, 76, 78). Då barn är alla under 18 år innefattar benämningen barn även det äldre barnet i åldern 15–17 år.

5.1 5-åring

En 5-åring är i behov av trygghet och lugn samvaro med föräldrarna, som även orkar lyssna på barnet. En 5-åring mognar samtidigt till mer självständig i utvecklingsprocessen. För barnet är en stund med föräldern höjdpunkten på dagen. Samhörighet skapas genom att familjen har gemensamma fritidssysslor och stunder i vardagen. Uppmuntran och känslan att vara viktig stärker barnets självkänsla och självförtroende. I den fysiska utvecklingen är motoriska lekar av intresse, där cykla, klättra, gunga och vistelse i skog och natur övar barnets motoriska färdigheter. Den språkliga utvecklingen innefattar ett flytande språk med några tusen ord som används flexibelt. (Häggman- Laitila, 2013, 3-10).

Informations- och kommunikationsteknik (IKT) används i förskolor och dagis, där applikationer och program är anpassade till barn innan skolåldern. Åbo stad integrerar tekniken i pedagogiken, där den blir IKT-pedagogik (IKT pedagogik, 2019). Skype används inom flera olika projekt i förskolor, där syftet är att inspirera hur man kan ta hjälp av digitala verktyg och digital teknik för att fördjupa det pedagogiska arbetet och träffa nya vänner (Beckman, 2013; IT-inspiration i förskolan, 2016). Barn idag är mestadels vana vid digital teknik i form av iPad, dataspel och mobiltelefoner. Samtal via bild är ofta förekommande och intervju på distans via Skype anser vi är ett fungerande verktyg att prova med barn.

Platsen och tidpunkten för intervjun påverkar i stor grad kommunikationen mellan barnet och intervjuaren. Därför är det viktigt att på förhand försäkra sig om att miljön, där intervjun förveckligas, är lugn. Att barnet själv är motiverad till att delta är av central betydelse för att intervjun ska kunna genomföras. Att lyckas med att intervjua ett 5-årigt barn kräver att intervjuaren verkligen är närvarande i stunden och lyssnar på barnet (Raittila, et al. 2017, 318-319).

5.2 15-17-åring

En 15–17-åring är i perioden mellan barndom och vuxenhet och anses som tonåring under ungdomsåren. Enligt Erik Erikssons teori om personlighetsutveckling är identitetsbildningen en central ställning under ungdomsåren och tonåringen formar sin identitet genom att vara en aktiv och kompetent aktör i en relativt trygg värld. Den sociala identiteten handlar om grupperingar som personen definierar sig med, men den bestämmer inte identiteten. Den sociala identiteten kan dock påverka handlingar, som betyder mycket för den sociala identiteten. Den omgivande miljön med jämnåriga, lärare och familj anses ha stor inverkan på personen som individ. (Ivarsson, 2007, 33; Moshman, 2012, 15, 138-139, 164-165).

Vi har valt en tonåring som är på väg att bli vuxen då möjlighet till delaktighet i familjeintervju kan innebära att få framföra sina åsikter för utveckling i skärgården. Om en positiv utveckling sker kanske färre flyttar bort från skärgården, där *Morgondagens Skärgårdsbo* (Sundblom & Liljeroth, 2018, 61-63) visar resultat på utflyttning. Tonårstiden handlar om att bli självständig och skapa sin egen identitet, där relationer till kompisar och föräldrar förändras (Psykologiguiden, 2019). Samtidigt har en 15-åring mer ansvar med både ökade rättigheter och skyldigheter (Info Finland) att framföra sina åsikter. En tonårig är snart vuxen och står inför olika livsval. I vårt arbete går tonåringen under benämningen barn eller ung då åldern är under 18 år.

Åsikter som framförs ska respekteras, där ungas delaktighet ska främjas så de får möjlighet att påverka och verka i samhället (2016/1285, § 2, mom. 1). Samhället kan ses som en riskfaktor, liksom individen själv, familjen, vännerna och skolan (Ivarsson, 2007, 33). En familjerelaterad skyddsfaktor är att man inom familjen visar kärlek och har nära relation till varandra, där skyddsfaktorer bidrar till skapande av hälsa (Ivarsson, 2007, 34, 37). I vår metod vill vi att den unga i tonåren får göra sig hörd och vara delaktig, för att få möjlighet att påverka utgående från egna förutsättningar och kanske bo kvar i skärgården. Med beaktande att tonåringar inte fungerar fullständigt rationellt inom familjen och inte deras föräldrar heller (Moshman, 2012, 240) är en kvalitativ familjeintervju inte helt trovärdig för tillförlitligt resultat. Tonåren anses ändå vara den period för många där behovet av att berätta och bli tagen på allvar är som allra störst (Ivarsson, 2007, 57–58). Ungdomar i tonårsåldern ska inte behandlas som vuxna, då det innebär att förneka deras utvecklingspotential utan istället ska ett aktivt vuxenstöd gynna ungdomars utveckling (Moshman, 2012, 243).

5.3 Barnfamilj

En definition av familj är att den utgörs av makar, sambor och barn (under 18 år), samt barnens förmyndare som är bosatta i Finland. Det finns flera olika familjetyper. En familj kan också bestå av ett barnlöst par eller en ensamstående förälder och hens barn. De vuxna i familjen kan vara av samma eller av olika kön. (Info Finland). Till vår undersökning har vi valt att intervjua ett barn tillsammans med sin förälder, oavsett familjesituation.

Inom familjen utformas de första och viktigaste relationerna, där familjen fungerar som en modell som stöder barnets personlighetsutveckling. De första och mest grundläggande sakerna om sig själv lär sig barnet från sin familj. Av familjen lär sig barnet också om sociala roller, kommunikationsmönster och de värderingar som finns i det sociala sammanhang som hen lever i. I intervju med ett barn och en förälder samtidigt behöver man tänka på olika roller som människorna hamnar i. En roll är ett förväntat beteende i en viss situation. Rollinläring förekommer under hela livet men mest inom barndomen. Individer påverkas lätt av andras förväntningar och kan ta de roller som de tror stämmer överens med förväntningarna. (Sjödén, 1992, 176-177). I en familjeintervju behöver vi alltså tänka på att svaren kanske inte alltid är tillförlitliga, då svaren kan bli efter andras förväntningar.

Enligt Hellsten (2000, 78) består närvaron i familjen av lugn där familjemedlemmar hinner lyssna på och begrunda vad de känner, behöver och vill. Hellsten menar att lugnet är en förutsättning för närvaro och barn som lever i en lugn omgivning litar på föräldrarnas existens. Vidare informerar Hellsten att barnets trygghet växer av närvarande föräldrar. I en miljö där barnet blir sett och hört av närvarande föräldrar, som har tid att lyssna och se barnet, skapas en utvecklande förmåga för barnet att lyssna till sitt inre. (Hellsten, 2000, 78). I en familjeintervju har alla lika värde med möjlighet att lyssna på varandra. Diskussionsfrågor skapar förutsättningar för familjemedlemmar att bli medvetna om varandras åsikter.

6 Delaktighetsfrämjande kvalitativ forskningsintervju på distans

I vår metod att intervjua på distans är det bra att ha kunskap vad en delaktighetsfrämjande kvalitativ forskningsintervju innebär. En kvalitativ intervju kan innehålla diskussionsfrågor, vilket medför att fler kan delta. I familjeintervjuer kan flera familjemedlemmar delta samtidigt med sina åsikter, vilket blir delaktighetsfrämjande.

6.1 Kvalitativ forskningsintervju

En kvalitativ forskningsintervju är för att få en förståelse för deltagarna i deras upplevelser. Man skiljer ofta mellan öppna, organiserade eller målinriktade intervjuer. I en öppen intervju är målet att man ska berätta så fritt som möjligt om sina livserfarenheter. Möjlighet till öppna frågor finns, som en ostrukturerad intervjumetod och vid behov semistrukturerad intervju, då intervjuaren anpassar sig efter till vad som kommer upp under intervjun. Den mest använda formen är en semivälordnad (organiserad) eller delvis välordnad intervju. Under sådana intervjuer är samtalet betonad på bestämda ämnen som forskaren har valt ut i förväg. Frågorna innehåller en viss struktur, med lämpliga följdfrågor. Frågorna får inte vara för detaljerande att det stör interaktionen i intervjusituationen, då just möjligheten till att få kunskap om deltagarnas upplevelser är det väsentliga. (Dalen, 2015, 34; Henricson, 2017, 143-145). Om den man intervjuar frågar vad man själv anser i en given fråga ska intervjuaren, enligt Trost (2010, 106), ligga lågt med sina åsikter då intervjuaren inte ska påverka svaren eller den intervjuades åsikter.

I testningen av vår metod använder vi oss av olika intervjuformer. Vi vill få bakgrundsinformation om barnfamiljerna och även ge dem möjlighet att diskutera i öppna frågor, där vi har möjlighet att ställa följdfrågor som anpassas efter till vad som kommer upp under intervjun.

Innan en kvalitativ intervju görs bör ett informationsbrev med fråga om frivilligt deltagande skickas ut. Informationsbrevet ska innehålla tillräcklig information för att kunna avgöra med egen självbestämmanderätt om samtycke att delta eller inte. (Henricson, 2017, 220; Jacobsen, 2017, 35-37).

Vid intervjutillfället bör det vara minst två intervjupersoner, där den ena ställer frågor och lyssnar och den andra antecknar svaren. Om möjlighet finns är det bra att vara tre stycken, då två stycken kan anteckna för ett mer tillförlitligt resultat. En nackdel att vara två eller flera vid intervjutillfället är att det är tidskrävande och att det kan påverka deltagaren. Deltagaren måste få tydlig information hur många och vilka som deltar vid intervjutillfället och syftet med det. (Henricson, 2017, 149). Med beaktande av tillförlitligheten är vi två som antecknar och en som intervjuar när vi testar vår metod, där tydlig information framgår till deltagarna vilka som är med. För att minimera påverkan av deltagaren att fler medverkar i intervjun kan de som inte intervjuar vid behov stänga av både ljud och kamera efter presentation. Deltagaren ser och hör då endast den som intervjuar, vilket kanske kan skapa en bättre kontakt. I vår metod är deltagarna familjen.

I vissa fall kan det ur intervjuarens synpunkt vara en fördel att ha sällskap av en kollega. Det kan också vara ett gott stöd att vara två. Om de två är samspelta så utför de vanligen en bättre intervju med större mängd information och insikt än endast en skulle göra. (Trost, 2010, 65–66).

Vid en intervju är det bra att börja med en kort presentation om sig själv och gå igenom intervjuens syfte, samt gå igenom samtycket muntligt med deltagaren för att undvika missförstånd. Intervjuaren behöver också informera att deltagandet är frivilligt och kan avbrytas när som helst. Deltagaren får en tidsram och en kort presentation om upplägget av intervjun, genom att utgå från det som står i det skriftliga informationsbrevet och förtydliga informationen. Intervjuaren informerar att frågorna är relaterade till studiens syfte och att deltagaren har möjlighet att svara eller berätta det hen vill, eller välja att inte svara. (Henricson, 2017, 150-151).

Intervjuarens roll är att vara så neutral som möjlig och anpassa sig efter intervjusituationen, med ett gott samspel med deltagaren. Intervjuarens uppgift är att ställa planerade frågor och följa upp svaren samt lyssna för att följa upp tonfall, tystnad, skratt eller exempelvis gråt. Intervjuaren följer också med i deltagarens gester och ansiktsuttryck, som visar känslor inför det innehåll som beskrivs. Den som intervjuar behöver också tänka på sitt eget kroppsspråk och tonläge. Ett bra avslut på intervjun är genom att summera frågorna och att fråga om det är något ytterligare som inte kommit fram. Möjlighet finns även att spela in intervjuer via internet, bara deltagaren får information om det. Analysen av intervjudata är lättare om den är utskriven ordagrant för att kunna välja analysmetod och bearbetning. Resultatet ska alltid visa att syftet i intervjustudien har uppnåtts. (Henricson, 2017, 151-152).

I en kvalitativ intervjustudie ska man alltid göra en eller flera provintervjuer för att testa intervjufrågorna och även för att pröva sig själv som intervjuare. Man kan få bra reaktioner på hur frågorna uppfattas och på sitt eget beteende i intervjusammanhang. Den tekniska utrustningen prövas också under en provintervju (Dalen, 2015, 40).

Kvalitativa intervjustudier kan delas in i sju steg. I stort sett följer de på varandra och enklast är att se på dem i den ordning de har, om man samtidigt är medveten om att denna uppräknings utgör en stor förenkling av verkligheten. Dessa sju steg består av *tematisering* för att utforma syftet med studien och klargöra vilket eller vilka problemområden som är intressanta. Det andra steget är *design* för att planera undersökningen i dess detaljer och se på dem i förhållande till alla de senare stadierna, samt mot bakgrund av syfte och perspektiv. Det tredje steget är själva *intervjuandet* där intervjuerna genomförs som planerat och i observation av svaren, verbala och ickeverbala, samt även relationen i intervjusituationen. Det fjärde steget består av *bearbetning* med att planlägga materialet för analys. I det femte steget *analys* undersöker man vilka metoder som är lämpliga för intervjuerna. *Resultatet* är det sjätte steget där analysen har fått vägledning till olika resultat och ska hålla en kritisk granskning. Det sjunde och sista steget är *rapportering* där rapporten ska skrivas. Förklaringar ska följa de valda teoretiska perspektiven. Rapporten ska beaktas de etiska synpunkterna. (Trost, 2010, 50-51).

Det intervjuaren själv anser eller gör har inte någon betydelse för intervjun. Mellan deltagaren och intervjuaren ska relationen vara så att deltagaren tycker att intervjuaren skapar ett intresse. Skillnaden mellan en intervju och ett samtal hänger samman med att deltagaren gärna ska uppfatta intervjun som ett samtal, medan intervjuaren inte ska uppfatta intervjun som ett samtal. Man utbyter åsikter, fakta och känslor i ett samtal. I en intervjusituation är det intervjuaren som ställer frågorna. (Trost, 2010, 54-55).

6.2 Barn som delaktiga i kvalitativa intervjuer

Genom att inkludera barnen som medforskare övergår deras roll från att vara forskningsobjekt till att vara en del av processen, där de får delta i produktion av kunskap. Då barn är medforskare utgår man från barnens egna frågor och tankar och på detta sätt får man ta del av värdefull information om hur barn tänker och vad de själva lyfter fram som viktigt. Den positiva effekten av detta är att det ofta leder till ett nytt synsätt och ger ett nytt

perspektiv. Hillèn menar att barnen ska kunna ha en ännu större och mer betydande plats i de sammanhang som berör dem. Barnens aspekt är viktig med tanke på hur vi ser på samhället och hur vi utvecklar det. (Hillèn, 2013, 29).

I arbete med barn behöver föräldrarna känna att delaktighet i barnkonventionen uppmärksammas. Barnkonventionen gör barnen delaktiga med mera möjligheter att utveckla trygghet, självtillit och förmåga att ifrågasätta och argumentera. Barnen ska ses som jämlika individer med samma rättigheter till inflytande som vuxna. Barnkonventionen om barns rättigheter antogs av Förenta nationernas generalförsamling 1989 och Finland ratificerade konventionen 1991, vilket medförde att innehållet blev juridiskt bindande. Barnkonventionen tryggar barnets särskilda behov och intressen och gäller alla under 18 år. Innehållet i barnkonventionen är bland annat att barnet har rätt att fritt uttrycka sina egna åsikter i alla frågor som rör hen, med beaktande av hänsyn till dess ålder och mognadsgrad (artikel 12). (Folkhälsan, 2 – 4; Unicef).

Med tanke på att koncentrationsförmågan hos de yngre barnen inte räcker till för speciellt långa intervjuer så tar man de viktigaste frågorna först. Det är på intervjuarens ansvar att barnet får sin röst hörd. Om den som intervjuar säger sig vara intresserad av barnets egna tankar, så bör dessa också tydligt komma fram i det insamlade materialet. I en intervjusituation kan barnets egna tankar och egen kunskap vävas samman med material givet av någon annan eller påverkas av fantasi. Då bör intervjuaren komma ihåg att inte försöka tolka vad barnet menar utan hellre ställa tilläggsfrågor eller fråga på nytt om det som blivit otydligt. Man ska utgå ifrån att barnets sätt att gestalta saken är rätt. (Hyvärinen, Nikander & Ruusuvoori, 2017, 315-328).

En forskning där barn medverkar ska leda till att barns situation kan förbättras. Barn under 15 år ska ha föräldrarnas tillåtelse, med respekt för barnets vilja om hen ändå inte vill delta fast föräldrarna godkänner deltagande. Barn i åldern 15 - 18 år anses vara kapabla att avgöra själva om de vill medverka eller inte. Barn har rätt att få information efter kunskapsnivå och olika informationsbrev kan behövas för att anpassa informationen efter förståelse. (Henricson, 2017, 69).

Om man gör en familjestudie och vill intervjua såväl förälder som barn kan det vara klokt att börja med föräldrarna innan de behöver bestämma sig för barnens del. När föräldern eller föräldrarna givit sitt samtycke är det dags att be barnet om tillstånd att intervjua hen. Alltför

ofta tar vi för givet att föräldrarna bestämmer över barnet medan vi samtidigt förbiser att barnet faktiskt också har rätt till egen vilja och till egen integritet. (Trost, 2010, 48).

Om man använder sig av grundläggande principer för intervjuer med barn ökar sannolikheten för att de förstår varför de intervjuas och därmed ökar deras möjligheter att berätta så korrekt som möjligt. Innan barn intervjuas ska de få möjlighet att förstå hur intervjun går till och bygga upp ett förtroende till intervjuaren. De ska också känna till grundreglerna för intervjun, det vill säga deras rätt och möjlighet att säga att de inte känner till svaret på frågan eller få ett förtydligande om de inte förstår frågan. Man kan även starta med att träna sig i öppen intervjuteknik, vilket innebär att barnet kan få berätta något som inte berör anledningen till den aktuella intervjun. (Cederborg, 2010, 51).

Många barn har svårt att koncentrera sig och sitta stilla en längre tid. Därför blir intervjuer med barn korta och man får ibland göra flera intervjuer. Det är bra att fånga barnets intresse och skapa motivation. Hos de vuxna sker detta oftast lättare då de flesta vuxna tycker om att berätta om sig själv. (Trost, 2010, 59).

6.3 Familjeintervju

I artikeln *The family research interview* om familjeintervjuer nämner Donalek (2009) att en familj definieras sig själv som en social enhet, vars medlemmar kan vara biologiskt släkt eller att släktskap uppstår genom äktenskap. Familjemedlemmarna lever tillsammans.

Genom att bekanta sig med familjen redan innan intervjun bidrar intervjuaren till att stämningen blir ledigare och deltagarna behöver inte känna sig obekväma i sin situation. Detta kan ske till exempel då den egentliga intervjun planeras. Före intervjun ges tydliga och klara instruktioner gällande intervjuns syfte, vad man vill veta, längden på intervjun samt annat man anser att familjen bör känna till innan intervjun börjar. (Donalek, 2009, 22).

Målet för en kvalitativ familjeintervju är att forma en uppfattning om olika familjefenomen genom att svara på frågor som är anknutna till ett visst område. Frågorna grundar sig på teman som är bekanta för alla familjer såsom kost, sömn, hälsa o.s.v. och som samtidigt bidrar till djupare kännedom om just den intervjuade familjens vanor. Intervjuaren berättar att hen är intresserad av att höra vad varje familjemedlem tänker, om det som frågas efter. Bra är att påminna om att det inte finns rätt eller fel svar, utan svaret består av det som varje

familjemedlem uttalar. Familjemedlemmarna behöver inte vara rädda för att tänka olika eller att vara av olika åsikt. Intervjun behöver inte sluta med att alla är av samma åsikt och överens. Det viktiga är att alla blir hörda och får säga vad de själva tror och tänker om det som frågas efter. I en familjeintervju försöker man undvika att det blir en personlig intervju inför de andra. Alla ska involveras i diskussionen och intervjuaren kan vid behov behöva hjälpa till genom att ställa tillägsfrågor. (Donalek, 2009, 23).

Under intervjun interagerar familjemedlemmarna med intervjuaren men också med varandra. Insamlat data består av individuella åsikter och svar, men också av verbal och ickeverbal kommunikation mellan familjemedlemmarna. Donalek påminner om att barnets eller föräldrarnas svar på frågorna påverkas av det att det finns en annan familjemedlem på plats under intervjun. Intervjuaren bör vara förberedd på att även en välplanerad intervju kan sluta i ett gräl. Intervjuaren behöver då hjälpa till att komma ur den svåra situationen, till exempel genom att leda diskussionen in på ett lättare ämne. Efter en svår intervju kan intervjuaren stanna kvar en stund och ge möjlighet att diskutera det som skedde, samt erbjuda möjlighet att återkomma senare för att se att situationen löst sig på ett bra sätt. Deltagarna kan ges möjlighet att kontakta intervjuaren i efterhand. (Donalek, 2009, 25).

Hjälpmedel kan användas i intervjuer med barn eller familjer på distans. Hjälpmedel till intervjun väljs utgående från att det stöder intervjun d.v.s. ska ha en tydlig koppling till intervjun. Valet av hjälpmedel grundar sig i det teoretiska utgångsläget och syftet. Hjälpmedlet bestämmer också användningssättet och kan fungera som en ledtråd till vad som kan tas upp i diskussion eller som lite provokation för att få igång ett meningsfullt samtal. Hjälpmedlet ska ha ett tydligt syfte. Stödmaterial kan också komma från deltagarna och på så sätt stärka delaktigheten. (Hyvärinen, 2017, 237).

7 Forskning via internet

Forskning via internet innebär att vara extra noga med etiska frågor och vad metoden kan innebära för deltagarna. Deltagarna är delaktiga om sitt privatliv där integritet och självbestämmande är avgörande. Integritetsskyddet garanteras genom Finlands grundlag (1999/731) och är även en viktig forskningsetisk princip (Forskningsetiska delegationen). För att kunna arbeta professionellt behövs ett tydligt samtycke för delaktighet i intervjun och medvetenhet att beakta konfidentialitet, lagstiftning och etiska regler och principer. En forskning ska vara noga genomtänkt där både positiva och negativa faktorer analyseras tillsammans med risker.

Forskning via internet följer forskningsetiska delegationens anvisningar *God vetenskaplig praxis och handläggning av avvikelser från den* (2002), med respekt för självbestämmanderätten, undvikande av skador och skyddade av personlig integritet och dataskydd. Enligt forskningsetiska delegationen (2002) är en viktig forskningsetisk princip integritetsskyddet, där dataskyddet är den viktigaste delen av integritetsskyddet. Forskningsmaterialet ska skyddas och hållas konfidentiellt, val ska göras om materialet ska sparas eller förstöras och hur publikation av forskningen görs. Den insamlade data och förvaringen av identifierbara uppgifter ska vara nödvändiga för forskningen och får inte sparas i onödan. Om det inte finns forskningsmässiga orsaker att spara identifierbara uppgifter, som i syfte att följa upp en viss målgrupp som deltagit, ska endast oidentifierbara uppgifter för forskningsbehov sparas. Om det är vetenskapligt ändamålsenligt kan den identifierbara insamlade data sparas med den undersökta personens samtycke. Insamlat material som sparas får inte äventyra integritetsskyddet genom vårdslös hantering eller oskyddade elektroniska överföringar. Dataskyddet för material som innehåller identifierbara uppgifter handlar om var pappersmaterial sparas, när onödiga uppgifter förstörs eller hur det arkiveras för fortsatt forskning och hur elektroniskt material skyddas (säkerhetskopiering, användarnamn etc.). Om de sparade identifierbara uppgifterna sparas ska de skyddas och sparas separat från det material som ska analyseras. Om det inte finns någon forskningsmässig orsak att spara uppgifter ska materialet förstöras, där motsvarande material i elektronisk form raderas, ändras eller förenklas. Forskningsmaterial innehållande identifierbara eller känsliga uppgifter, som insamlats där forskningspersonerna inte blivit tillfrågade om tillstånd att spara det insamlade materialet, ska förstöras genast när de inte behövs för forskningen. Forskningsmaterial får endast lämnas ut i syfte för

forskningsändamål och forskningsmaterialet är bundet till sekretess. (Forskningsetiska delegationen, 2002).

Att forska via internet i kvalitativ intervju på distans medför delaktighet av informanter. Informanterna är delaktiga om sitt privatliv där integritet och självbestämmanderätten är av stor vikt. I forskningsprocessen ska kontroll finnas för att säkra validiteten i sitt data vem som är informant (deltagare), IT-stöd (informationsteknik-stöd) behövs och att tekniken fungerar är en förutsättning (Henricson, 2017, 230). Nackdelar att ta i beaktande är att alla inte har tillgång till internet eller inte har den tekniska kunskapen som behövs, och på så sätt inte kan medverka i intervjuer via internet. En intervju via internet kräver också att intervjuaren har den tekniska kunskapen som behövs. I kvalitativa intervjuer är viktigt att deltagaren uppfattar forskaren/intervjuaren som trovärdig för att skapa en relation mellan forskaren/intervjuaren och deltagaren (Henricson, 2017, 229).

Vår metod kan medföra en delaktighet för utveckling av hälsa och välfärd för barnfamiljer i skärgården, där integritet och självbestämmande beaktas. De som väljer att delta har frivilligt godkänt deltagandet i ett samtycke och de som utför intervjun genom metoden arbetar professionellt utgående från konfidentialitet, lagstiftning och följer de forskningsetiska principerna. När vi testade vår metod fanns inget vetenskapligt behov att spara deltagarnas uppgifter, förutom att deras åsikter togs i beaktande i process och resultatet. Allt material från testen förstördes av etiska skäl för skyddande av integriteten.

7.1 Datainsamling på distans

Intervjuer via datorn görs i allt mer utsträckning, då kvalitativa intervjuer på distans har fördelar som ökar möjligheten att tala med människor som är geografiskt avlägsna (Kvale & Brinkmann, 2009, 165). Datainsamling via internet är ett smidigt och effektivt sätt som ofta uppskattas av de som deltar, där personliga och känsliga frågor lättare kan diskuteras när deltagaren inte ser intervjuaren eller andra deltagare. Om man utgår från ett maktperspektiv kan intervjuer via internet vara en fördel med tanke på anonymitet och att deltagaren själv kan bestämma var och när hen vill medverka (Henricson, 2017, 228, 230; Kvale & Brinkmann, 2009, 165).

Intervjuer genomförda ansikte mot ansikte på samma plats eller genom telefonintervjuer har ingen betydande skillnad, då rösten och tonläget uppmärksammas när kroppsspråk och

ögonkontakt inte kan noteras. Tekniken utvecklas snabbt och intervjuer med datorstöd som Skype ger en klar fördel, då deltagaren är med i bild. Insamling av data som genomförs med både ljud och bild rekommenderas då det gör att informationen blir mer trovärdig och lättare att tolka. (Henricson, 2017, 150, 224). Olika hjälpmedel kan användas vid intervjun, såsom exempelvis PowerPoint i delad bild, filmsnutt, text eller annat. Vissa hjälpmedel kan dock innebära att kroppsspråket inte syns i intervjun, vilket gör att man missar data där kroppsspråket säger mycket.

Förberedelserna är viktiga för en lyckad intervju på distans. Man behöver kontrollera att tekniken fungerar, att headset används för bästa ljud och att mikrofonen är nära för att minimera att andra ljud stör. De som intervjuar och observerar bör också kontrollera att bakgrunden är etiskt korrekt, då den är synlig under intervjun. En förutsättning för att intervjun ska fungera är även att familjen är insatt i tekniken. För en bra inledning av intervjun på distans kan test av tekniken göras innan familjen bjuds in och alla som medverkar i intervjun och observationen är färdigt inloggade. De som intervjuar kan också tänka på att sitta rak i ryggen så att övre halvan av kroppen är synlig, kontrollera vinkeln på webbkameran med ljussättning och skapa lugn miljö med stängda fönster och avstängda telefoner samt sitta avskilt (Education First, 2019).

Vid insamling av data på distans är oftast fler med för bättre tillförlitlighet (Henricson, 2017, 149). Deltagarna behöver få tydlig information om vilka som deltar då det kan vara svårt att se via tekniken som används, vilket följer tidigare litteratur och etiska principer. Enligt egna erfarenheter vet vi att de som leder samtalet behöver ha en tydlig struktur vem som ska prata och när, samt agera professionellt och etiskt. När barn är involverade är det extra viktigt att vara tydlig att fler är med. och de kan visa sig i bild när den som intervjuar bjuder in. De som antecknar och samlar in data kan sedan stänga av videokameran och egna ljudet, så att barnfamiljen endast ser den som ska intervjuas för bättre fokusering. När intervjun avslutas är det av vikt igen att alla deltagare är med och säger hej då och tackar för informationen.

Henricson (2017, 223) menar att en medvetenhet också behöver finnas att tekniken kan strula eller att deltagare kan utebli, och den som ska intervjuas behöver vara förberedd på även sådant.

7.2 Informerat samtycke

Ett informerat samtycke handlar om att forskningsdeltagarna ska medverka frivilligt och få tillräcklig med information. Det informerade samtycket ska motiveras med att de själva fattar beslut, handlar självständigt och begripit informationen, samt dess konsekvenser. För att inte skada någon och maximera fördelarna är det viktigt att en riskanalys görs, där risker med forskningen vägs mot de vinster den genererar. En sårbarhet (oförmåga att skydda sina intressen) kan uppstå om deltagaren har oförmåga att ge sitt samtycke eller är underordnad en hierarkisk grupp. (Henricson, 2017, 62–63).

Forskningsetiska delegationens etiska principer informerar att ett informerat samtycke kan ges både muntligt eller skriftligt och även deltagarens beteende kan tolkas som ett samtycke. Om forskning ska ske i institutionsförhållanden finns dock risk att forskningen ingriper i den personliga integriteten och säkerställning att samtycket är äkta är viktigt. Där forskningen kan ingripa i den fysiska integriteten är det av vikt att samtycket sker skriftligt. Då man avviker från principerna om informerat samtycke behövs ett utlåtande på förhand från den forskningsetiska nämnden.

7.3 Konfidentialitet

Konfidentialitet i forskningsmaterialet innefattar bearbetningen, användningen och sparandet av materialet, där uppgiften är att producera vetenskap och inte avslöja forskningspersoners angelägenheter (Forskningsetiska delegationen, 2002).

Enligt Henricson (2017) innebär konfidentialitet att inte obehöriga får ta del av känsliga uppgifter och/eller personuppgifter som kan leda till identifiering av deltagarna. Henricson betonar att vissa uppgifter ska få vara privata och att integriteten bevaras. Detta kan ske genom att förvara data på ett säkert sätt och att iaktta aktsamhet vid användning av USB, datorsalar etc. samt att eventuella personuppgifter ska förvaras på ett säkert ställe. Andra forskare, lärare och studenter kan behöva granska och kontrollera materialet och det går inte att lova att ingen annan får ta del av insamlade uppgifter. Henricson menar också att konfidentialitet sker genom att data redovisas på ett sätt att inte en enskild person kan kopplas till data, och att information om en individ kan utelämnas när studien presenteras. I en forskningsstudie på ett litet geografiskt område behöver man noga tänka på skyddande av integritet och uppgifter då det lätt kan kopplas till en enskild individ. (Henricson, 2017, 73).

I sambandet vid den första kontakten och/ eller vid intervjuens start ska man upplysa om att det man talar om beaktas som strängt konfidentiellt. Det innebär att ingen utomstående någonsin kommer att kunna få ta del av något, som riskerar att den enskildes information kan röjas eller igenkännas. Oftast känner intervjuaren till namnet på deltagaren vilket är brist på anonymitet, men i avrapportering ska deltagaren vara anonym för läsaren (Trost, 2010, 61-62). Tystnadsplikt iakttas av intervjuaren.

Undantag i tystnadsplikten är skyldigheten för alla medborgare att anmäla grova brott, där möjlighet finns att förebygga brott. Tystnadsplikten kan också åsidosättas enligt barnskyddslagen (2007/417) om forskaren i sitt forskningsarbete får *“vetskap om ett barn vars behov av vård och omsorg, omständigheter som äventyrar barnets utveckling eller eget beteende förutsätter att behovet av barnskydd utreds”* (§25). Om forskaren beslutar att göra en anmälan med stöd av barnskyddslagen hör det till god sed att informera de berörda forskningspersonerna (deltagarna) att en sådan kommer att göras. (Forskningsetiska delegationen, 2002; 2007/417).

7.4 Lagstiftning

Olika lagar främjar deltagande och skyddar integritet och datasäkerhet för deltagaren i forskningsmetoder. Dataskyddslagen (2018/1050) har till syfte att ge skydd för fysiska personer, med avseende på behandling av personuppgifter och det fria flödet av sådana uppgifter. Barnskyddslagen (2007/417) innehåller att barnet ska delta och påverka i frågor som gäller barnet själv, där barnets föräldrar och andra vårdnadshavare har huvudansvaret för barnets välfärd (§2, § 4 mom. 6). Grundlagen (1999/731) innefattar att barn ska bemötas som jämlika individer med rätt till inflytande enligt sin utvecklingsnivå i frågor som gäller dem själva, där den personliga integriteten inte får kränkas och möjligheter ska främjas att delta i samhällelig verksamhet och påverka i beslut som gäller hen själv (kap 2, § 6 mom. 3; § 7 mom. 3; § 14 mom. 3). Ungdomslagen (2016/1285) har till syfte att bland annat främja de ungas delaktighet och möjligheter att påverka, samt förmåga och förutsättningar att verka i samhället, stödja de ungas utveckling, självständighetsprocess och gemenskapskänsla, främja de ungas likställdhet och jämlikhet samt tillgodoseende av deras rättigheter och förbättra de ungas uppväxt- och levnadsvillkor (§2 mom. 1, 2, 4, 5).

Data som samlas in från intervjuerna på distans följer samma dataskydd som vid annan insamling av data vid forskning. De forskningsetiska principerna gällande integritetsskydd handlar om hur det insamlade materialet ska skyddas och hållas konfidentiellt, om materialet ska sparas eller förstöras och om publikation av forskningen (Forskningsetiska delegationen, 2002). Vidare hänvisar forskningsetiska delegationen till att bestämmelser av användningen av material försett med identifikationer ingår i personuppgiftslagen (1999/523), där lagens 3 § handlar om alla slags anteckningar som beskriver en fysisk person, egenskaper eller levnadsförhållanden som kan kopplas ihop med personen, hans familj eller gemensamt hushåll.

7.5 Risker

I vår process har vi beaktat risker. Deltagarnas nytta ska vägas mot riskerna, enligt Henricson (2017, 66) och då vi även noga gått igenom risker med säkerheten, anser vi att nyttan är större än riskerna. Syftet med utvecklande av vår metod är att den ska användas för insamling av data kring hälsa och välfärd. Familjerna får också i testningen vara med och påverka. Nyttan med att testa metoden med barnfamiljer är också för att anpassa den efter dem, så de kan delta i en intervju på distans.

I forskning behöver man också beakta att deltagarnas intressen och välfärd väger tyngre än samhället och forskningen. Risker ska identifieras, där omfattningen om dessa och sannolikheten att de inträffar påverkar forskarnas insiktsfullhet, tidsperspektiv och värderingar. Som risker anses bland annat att konfidentiella uppgifter läcker ut och emotionella risker i form av obehag, uttråkning, rädsla och skam. Den sociala risken kan innebära att personen blir ifrågasatt eller riskerar att skada sina relationer till andra. Privatlivet kan också kränkas eller att deltagarna måste avsätta tid eller pengar för att kunna delta. En risk är även att deltagaren har orealistiska förväntningar (Henricson, 2017, 66).

Utifrån vår metod har vi också tänkt på olika risker. Vi har beaktat tillgången till internet i skärgården, där Virtu-projektet (Karppi, et al. 2013) redan testat en servicemodell via internet. Vid avbrott försvinner tillgången till ström och internet. En risk är även att barnfamiljer inte har Skype eller Skype för företag installerat utan använder sig av annan digitala verktyg, samt deras intresse att installera Skype eller Skype för företag för att kunna

delta i intervjun. Risker med att ha intervjuer där barn medverkar är att även om de är intresserade att delta kan de snabbt ändra sig och backa ur en intervju.

8 Testning

Pilotprojektet bestod av att testa metoden med två barnfamiljer. I den första familjen var ett yngre barn med tillsammans med sin förälder och den andra ett barn i 15-17-årsåldern med sin förälder. Vi ville testa hur metoden fungerar med barnfamiljer och även få deras upplevelser och åsikter. Utvärderingen av testningen baserar sig på intervjun med barnfamiljen med det yngre barnet, då testningen med barnfamiljen med en 15-17-åring fick avbrytas.

I första hand försökte vi rekrytera barnfamiljer i Åbolands skärgård då metoden utvecklades för att användas där. Trots upprepade försök via sociala medier och skärgårdens facebookgrupp, så lyckades vi inte hitta intresse för någon familj att delta den vägen. Via bekanta hittade vi ändå 5 tonårsfamiljer som var intresserade att delta. Vi inledde kontakt med en familj i taget. Av olika orsaker såsom tonåring som ändrade sig, föräldern avbokade kvällen före på grund av tidsbrist etc, så blev det femte familjen som testet gjordes med. När det testet dessutom fick avbrytas på grund av Skypeadressen, så fanns inte mer tid att rekrytera fler familjer och testa igen. Vi fick inte tag i en barnfamilj med ett 5-åringt barn i Åbolands skärgård så en familj i en annan del av Finlands skärgård deltog. Testningen utfördes därmed med en mor tillsammans med ett barn på Åland. Barnet var nyligen fyllda sex år, vilket är väldigt nära en 5-åring.

Innan testningen av metoden fick familjerna informationsbrev via mail samt gav sitt samtycke. Vi beaktade vår klädsel, ljus, bakgrund och testade att vår teknik fungerade innan vi bjöd in familjerna via Skype. Familjerna respekterades och värdesattes, där de och även deras tid ansågs viktig. Vi utförde testningarna professionellt med beaktande av de etiska principerna, de mänskliga rättigheterna, barnkonventionen, grundlagen och andra lagar. Barnet bemöttes även som jämlik individ med rätt till medinflytande i frågor som gäller hen själv, enligt egen utvecklingsnivå (1999/731, §6 mom 3). Vårdnadshavaren kunde bestämma om barnet men beaktade även barnets åsikt och önskemål (1983/361, §4 mom 3-4).

Föräldern såg vi dessutom som kompetent om sitt eget barn (Mannerheims barnskyddsförbund, 2007, 4) och kunde förbereda barnet för intervjun.

Vi följde teorin med säkerställning av samtycke, information och avslutning av samtalet. Vi var väl insatta i syftet med intervjun för att både kunna ställa fria frågor och följdfrågor, samt lyssna på familjen. Då vi utförde testning fanns inga forskningsetiska argument att spara det insamlade data. Utvärderingen framgår i resultatet.

8.1 Barnfamilj med yngre barn

Vi hade kontakt med föräldern via mail innan intervjutillfället. Via mail fick föräldern informationsbrev och även tänkbara intervjufrågor för att kunna förbereda både sig själv och barnet. Vi fick samtycke av föräldern för deltagande, där även barnet frivilligt sagt ja.

Vid överenskommet klockslag och dag ringde vi upp via Skype och utförde intervjun. Vid intervjutillfället deltog förutom föräldern och barnet även den som intervjuade, två som antecknade och en som observerade helheten. I inledningen av intervjun fick familjen igen information och konstatera samtycke med möjlighet att när som helst avbryta. Familjen fick även information om vilka som deltog under intervjun där samtliga syntes i både bild och ljud. Internetkontakten fungerade bra liksom bild och ljud.

Barnet deltog endast en kort stund och var bekväm med videosamtal. Motivationen höll i sig en kort stund och barnet ville ganska snabbt gå och leka istället. Barnet var ändå i närheten och lyssnade på intervjun och svarade lite när hen kände för. Barnet var med och svarade på vad de brukar göra tillsammans på fritiden, där svaret blev att de var ute i naturen.

Efter basinformation om familjen och var de bor så fick föräldern uttrycka sin åsikt om känslan att intervjuas på distans, om eventuella ändringar i informationsbrev och processen innan intervjutillfället. Föräldern fick också ge önskemål om tänkbara intervjufrågor och ämnen som kan diskuteras kring hälsa och välfärd.

Utifrån vår frågeställning ansåg föräldern att det var en fungerande metod för intervju på distans, där föräldern kände delaktighet och uppskattade att barnet fick vara delaktig på egna villkor. Föräldern uppskattade att kunna påverka intervjuprocessen och tänkbara teman för hälsa och välfärd utifrån deras synvinkel. Föräldern ansåg att en inledande kontakt kan vara bra i intervju med yngre barn, för att lära känna varandra. Föräldern framförde att bildstöd kan fungera som hjälpmedel till sitt eget barn.

Som tänkbara intervjufrågor gavs tips om framkomligheten till och från och även i skärgården, som ansågs påverka välfärden. För den här familjen var utevistelse och familjegemenskap viktigt för hälsan.

Föräldern framförde att metoden kändes trygg för barnet, då den skedde i lugn hemmiljö utan främmande människor i hemmet. Barnet stördes av ett yngre syskon, vilket kan ha orsakat den bristande motivationen att delta. Barnet deltog ändå på sitt sätt utgående från egna förutsättningar och egna villkor vilket respekterades.

Den som intervjuade ansåg att mer bakgrundsinformation för att hitta barnets intresse kunde ha varit bra. Intervjun tog cirka 20 minuter och avslutades med att tacka både föräldern och barnet för att de deltog med intressant information. Barnet var lite nyfiken och kom fram till skärmen och sa hej då. Metoden kan anses delaktighetsfrämjande där både barn och förälder varit delaktiga i familjeintervjun med påverkan för utveckling av familjeintervjuer på distans och manual.

8.2 Barnfamilj med barn i åldern 15–17 år

I familjeintervjun med en förälder och en 15–17 åring var en familj från Åbolands skärgård delaktig. I mailkontakt fick de informationsbrev, gav samtycke och vi fick Skypeadressen. I testningen användes våra egna Skypeadresser och inte som i framtida intervjumöjligheter inbjudan via mail genom Skype för företag.

Intervjuprocessen fick avbrytas då kontakt med deras Skypeadress inte fungerade, trots flera försök och kontakt med familjen via mail under tiden. Både familjen och vi satt redo, men vi fick ingen kontakt med deras Skypeadress. Efter en halvtimmes försök valde vi att avbryta testningen med beaktande av respekt för familjen. Trots kontakt via mail och även tillgång till telefonnummer kunde vi inte lösa problemet. Via mail tackade vi för visat intresse och önskade en härlig dag.

Utifrån vår frågeställning fick vi inte svar i någon intervju om metoden är delaktighetsfrämjande för barnfamiljer. Familjen kunde inte heller i en distansintervju svara på vilka frågor eller teman de anser är viktiga att diskutera angående hälsa och välfärd för familjer i Åbolands skärgård. Manualen är skriven utan åsikter från en barnfamilj med ett barn 15–17 år.

8.3 Utvärdering av testningarna

Utvärderingen av testningarna visar att en säkerställning av en fungerande Skypeadress är avgörande och att en första träff är bra innan själva intervjutillfället. Första träffen är för att skapa ett förtroende med framförallt det yngre barnet men även med föräldern. Föräldern har även möjlighet att svara på bakgrundsfrågor och ge önskemål om eventuella hjälpmedel. Vid första träffen kan det också framgå mer om familjens och barnets livssituation och intressen. Föräldern kan också få information innan att kunna ta kontakt med intervjupersonerna om det är något speciellt som behöver beaktas under intervjun med deras barn. Andra kontakten kan sedan fokusera på intervjun. För att hitta motivationen hos ett barn kan det vara bra att utgå från barnets egna intressen och hitta ett bra hjälpmedel.

I testningarna användes våra egna och familjernas Skypeadressen, där vi i utarbetning av metoden rekommenderar inbjudan till Skype för företag via mail, för säkrare kontakt och med beaktande av integriteten.

9 Manual för datainsamling på distans

Resultatet av vårt arbete är en manual för datainsamling på distans, vilket är det förväntade resultatet i examensprojektet. Manualen (bilaga 4) är tänkt att användas i projektet Skärgårdsliv för insamling av data om hälsa och välfärd bland barnfamiljer i Åbolands skärgård. Vårt syfte med arbetet är att utveckla själva metoden på distans och manualen som tillhörande instrument. Utifrån teori, utarbetning av metoden och att testa metoden med barnfamiljer har vi fått svar på våra frågeställningar för utarbetning av manualen.

Utvärderingen visar, oavsett intervjuarens eller deltagarens roll och ålder, att två intervjutillfällen är att föredra. Det första intervjutillfället är till för att anknyta till samtliga deltagare samt för att bygga ett förtroende inför det andra tillfället. Intervjuaren får genom första tillfället en möjlighet att ställa allmänna frågor och bygga upp en bild av hur det andra tillfället kommer att utfalla för att lättare kunna förbereda sig för det. Det *första* intervjutillfället sker i planeringsstadiet i manualen. Det *andra* intervjutillfället är själva genomförandet.

Manualen till vår metod är planerad och framtagen inom arbetsgruppen. Vi har valt att forma den efter egna idéer och fri kreativitet. Manualen har utformats längs arbetets gång med

färdigställandet utfört efter testning av vår metod. Enligt projektbeskrivningen för examensarbetet är det förväntade resultatet ett instrument i form av en manual för användandet av metoden.

(fig.1)

Bilden till manualens pärmsida är ett fotografi av Miguel Virkkunen Carvalho. Bilden föreställer Bengtskärs fyr som ligger vid finska vikens mynning ungefär 30 km från Hangö. Fyrar har tidigare ansetts som en urbild för allmännytta då skepp kunde navigera efter dem för att komma i säker hamn. Då fyrar är en form av säkerhetsanläggning och ljusspridare har de också blivit en symbol för säkerhet, vägledning, kunskapsspridning och upplysning samt hopp. De har även fått vara ett tecken på ensamhet, styrka, ledarskap och beslutsfattande men även människans kamp mot naturen. Utgående från den tolkningen anser vi bilden vara passande vårt arbete.

Manualen är utförd som en tredelad broschyrform i A3- format för att tillsammans med vår teoretiska del i examensarbetet underlätta användningen av vår metod. Vi har förståelse för att manualen, som även innehåller en checklista över små detaljer och även intervjuens helhet, tydligare kan visualisera och beskriva vad som krävs av intervjuare för att utföra metoden. Manualen visar vår metod i form av en processkarta i fyra olika steg: planering, genomförande, bearbetning av insamlat material samt resultat och utvärdering. I steg 1: planering arbetar man med grunden till intervjun genom att säkerställa syfte och målsättning, förbereda målgrupp och intervjufrågor (bilaga 3), ta kontakt med målgruppen, förbereda material och utföra ett första intervjutillfälle. I steg 2: genomförande utför vi själva intervjun. I steg 3 bearbetar vi det insamlade materialet för att kunna bearbeta och analysera det. I steg 4: resultat och utvärdering ser vi över hela processen och diskuterar utvecklingsbehov. Om

utvärderingen skulle påvisa utvecklingsbehov återgår man till steg ett, planering. I de olika stegen i manualen har vi tagit i beaktande den teoretiska delen om forskning från både Cederborg (2005) och Kvale (2009) med vårt syfte som bakgrund.

9.1 Planering

I planeringsstadiet behöver syftet med intervjun formuleras. Även vilka problemområden man är intresserad av att veta mer om behöver säkerställas. Tydlig planeringen medför säkrare resultat av intervjun och det är av stor vikt att samtliga intervjuare deltar i planeringen. Intervjun ska här planeras i detaljer som kopplas till de följande stadierna i manualen samt till syfte och perspektiv. I vårt fall är syftet att utveckla en delaktighetsfrämjande metod för datainsamling på distans.

Färdigställa *intervjufrågor* efter ämne och målgrupp. I den teoretiska delen om hälsa och välfärd nämns olika faktorer som bidrar till välbefinnande och en bra socioekonomisk status. Välj gärna frågor kring ämnen som är kopplat till syftet, men beakta noga att inte frågorna kränker den personliga integriteten, med tanke på datasäkerhet och konfidentialitet. Om intervjudiskussionerna börjar bli för ingående på integriteten behöver den som utför intervjun medvetandegöra det till deltagarna och eventuellt styra intervjun till mer neutralt igen. I det här fallet kan man koppla frågorna till skärgårdrelaterade saker. En fördel är det fallet då majoriteten av frågorna är mätbara. Det ger en möjlighet för lika förutsättningar för olika deltagare och leder till större tillförlitlighet i resultatet. Utgå också från saker som barn finner intressanta och viktiga som de kan berätta om, som familj och vänner eller fritidsaktiviteter. Våra val/motiveringar till vilka teman kring hälsa och välfärd som kan diskuteras på distans med beaktande av datasäkerhet och integritet är de som nämns i kapitlet om hälsa och välfärd, alltså de delar som i deltagarens liv är avgörande för en god socioekonomisk status.

Vi har delat upp våra frågor i tre olika kategorier: *mätbara bakgrundsfrågor*, *utvecklande frågor* och slutligen en kategori som innefattar *feedback* på intervjun (bilaga 3). I *mätbara bakgrundsfrågor* ingår kön, ålder, utbildning och yrke. Vi har även valt att fråga deltagarna ifall de är födda i eller inflyttade till skärgården. Där kan vi också ställa frågor kring hur länge de bott i skärgården och om de kan jämföra sin känsla av hälsa och välfärd mellan förra orten och nuvarande. Vi kan även fråga vad som var en avgörande faktor för att flytten

till skärgården har skett som exempelvis sysselsättning, förändrad livssituation, miljöombyte eller hälsoorsak. Vi har också valt att fråga deltagarna om de har någon tidigare erfarenhet av Skype eller motsvarande digital applikation. De *utvecklande frågorna* är mer fria och icke mätbara. Vi använder oss av dem för att locka fram diskussion och berättande, vilket är delaktighetsfrämjande. Här diskuterar vi om deras tankar kring deras känsla av hälsa och välfärd i skärgården, vilka frågor som de anser att är viktiga att ställas kring ämnet, vilka faktorer deltagarna tror att påverka deras känsla av hälsa och välfärd i jämförelse med om de skulle bo på annan ort. Vi ber deltagarna berätta om vad de tycker om att göra på fritiden, vad som är bra med att bo i skärgården och om det finns något som är mindre bra. Här vill vi ge deltagaren möjlighet att vara delaktig i vårt utvecklingsarbete. De kan eventuellt komma med förslag på frågor som vi inte tänkt på. På det viset blir frågeformuläret mer heltäckande. Kanske de har en annan tidigare bostadsort att jämföra med eller kanske inte. Här kan vi få fram olika orsaker till varför de väljer att leva kvar i skärgården. Förhoppningsvis kan svaren leda till vad som skulle behöva utvecklas i framtiden för att öka inflyttningen eller förhindra utflyttningen. Slutligen vill vi veta hur de anser att skärgården kan utvecklas för att främja deras välmående. Den del av frågorna som gäller feedback innehåller frågor kring vår metod: ”vilka hjälpmedel anser ni kan vara bra i en intervju via Skype när barn/ ungdom är med?” Här kan vi ge exempel på hjälpmedel som kan användas, exempelvis Powerpoint, ett delat dokument, handdockor, bilder, tecken som stöd eller bildstöd. Ett alternativ kan också vara att skicka frågorna på förhand för att de lättare kan förbereda sig inför intervjun. ”Vad tyckte ni om att intervjuas på distans via Skype istället för hemma hos er eller via telefon? Hur kändes det att bli intervjuad via Skype? ”

Vid val av *målgrupp* behöver relevansen till vår frågeställning iakttas. Vem är det vi vill fråga? Det finns fler olika urvalsmetoder att använda sig av beroende på frågeställning och ämne. Om alla individer i en viss population önskas studeras talar vi om en totalundersökning och man använder sig då av t.ex. ett registerdata, d.v.s. ett register med redan insamlade data om personer (Ejlertsson, 2005, 18).

När valet av målgrupp är klart är det dags att nå dem. Detta gör vi i form av ett informationsbrev (Bilaga 2.) Då kontakt med den som ska intervjuas är bekräftad behöver ett informerat samtycke undertecknas eller fås muntligt. Man kan även välja att presentera frågorna i förtid så att den intervjuade hinner förbereda sig för dem. Utskick av informationsbrevet ska ske i god tid innan första intervjutillfället. Sammanställ en lista över deltagarna som har svarat på informationsbrevet och boka tider för intervjuer. Här behöver den tekniska delen med intervjun säkerställas. Vi behöver känna till deltagarens tillgång till

dator eller liknande teknik och Skype. Därav är det första intervjutillfället avgörande. Vi kan säkerställa den tekniska funktionen inför det andra tillfället. Var realistisk vid tidsbokning och räkna med marginal för eventuella tekniska problem, längre diskussioner samt säkerställning av insamlat data. Under det första tillfället kan man även se till att miljön är funktionell, att deras hemmiljö är lugn och bidrar till koncentration. En annan viktig del är att se över hur intervjuaren uppfattas genom bild, intervjuarens professionella approach och vilken miljö som omger intervjuaren. Tydlighet är avgörande för intervju på distans.

Se till att allt nödvändigt *material* finns tillhands, så som papper och penna. IT-stöd behövs så att tekniken fungerar felfritt eller så att om problem uppstår är de lätta att åtgärda. Eventuellt kan vissa andra hjälpmedel användas. Exempelvis ett bildspel som underlättar för barnet att hålla koncentrationen.

Se till att alla juridiska ärenden kring intervjun är korrekt utförda. Hit räknas våra egna etiska principer, informerat samtycke, utskick av informationsbrev i god tid samt alla aspekter som forskningsetiska delegationen nämner.

9.2 Genomförande

Intervjun måste utföras enligt planeringen i steg 1. Det finns mycket mer än enbart de verbala svaren att vara uppmärksam på. Även de ickeverbala svaren kan tolkas. Förberedelse, beroende på deltagarens ålder och mognadsgrad, är avgörande. Tänk på den kroppsliga kommunikationen och de relationer som är involverade i intervjun, din till deltagarens och deltagarens till din. Välj en miljö där detta kan vårdas. Var förberedd på dokumenteringen så att säkerställning av data kan utföras. Det är bra att vara fler intervjuare med olika roller för att det sistnämnda ska kunna ske. I vårt arbete har vi planerat enligt följande struktur: en som intervjuar, en som observerar, samt två som antecknar. Den som intervjuar behöver sätta fokus till själva dialogen och styra intervjun så att resultaten blir tillfredsställande vilket kan leda till att fokus tas från de konkreta intervju svaren.

Innan kontakten med deltagare sker kan intervjuare samlas via Skype för att förbereda sig tillsammans för att senare ringa upp deltagaren på angiven och bokad tid.

Följande strukturindelning, enligt (Cederborg, 2005, 71-90) med olika faser som grund för intervjun är bra som hjälpmedel under intervjuns gång:

- Presentation samt introduktion inklusive grundregler. Presentera dig själv. Introducera deltagarna till hur intervjun går till och understryk grundreglerna, det vill säga barnets rätt och möjlighet att säga att de inte känner till svaret på frågan eller att få ett förtydligande om de inte förstår frågan, att de har rätt att avbryta intervjun då de önskar och att material som samlas in behandlas med största integritet.
- Relationsskapande fas med två olika syften: att skapa en hållbar intervjurelation med både barnet och föräldern och att visa barnet hur öppen återgivning fungerar. Här är det viktigt att tänka på att språkbruket är detsamma som under kommande intervjudel.
- Substansiell fas, den faktiska datainsamlingen. Här följer frågeområdena, exempelvis kring familj, fritid, skola, nätverk, hälsa, framtid. Kom ihåg att barn kan behöva fler följdfrågor än vuxna, ställ dem redan i denna fas.
- Kompletterande frågor kan behövas för att få information om något som inte framkommit under tidigare intervjudel. Innan intervjun avslutas är det bra att ta en stund och fundera över om det är något som behöver kompletteras.
- Avslutning. Den här fasen kommer då intervjuaren känner sig nöjd med insamlade data, barnet är trött eller det av andra orsaker inte går att få fram mer information. Intervjuaren kan fråga de intervjuade om de har något att tillägga. Kanske de även har frågor som de vill ställa.
- Ge information om vad som händer efter intervjun. Var de kan ta del av studien eller hur kan de kontakta oss om de har tillägg, frågor och funderingar.
- Innan samtalet avslutas är det bra att avhandla ett neutralt ämne, som vad de ska göra efter samtalet eller liknande.

När deltagare har avslutat Skype-samtalet stannar intervjuare kvar för att diskutera intervjun och dela med sig av sina tolkningar för varandra.

9.3 Bearbetning av insamlat material

Då det insamlade materialet ska bearbetas behöver intervjuerna analyseras. Det förekommer flera former av intervjuanalys i samband med kvalitativ forskning. Man kan använda sig av en intervjuanalys med fokus på meningar i intervjun, en intervjuanalys med fokus på själva språket eller eklektiska och teoretiska analyser av intervjun. Det finns dock några allmänna former av analys av intervjutexter och motsvarande tekniska procedurer. De följande sex stegen är mer eller mindre vanliga i intervjuanalys; ett *första* steg är när intervjupersonen beskriver sin livsvärld under intervjun; ett *andra* steg är när intervjupersonen själv upptäcker nya förhållanden under intervjun; i ett *tredje* steg koncentrerar och tolkar intervjuaren meningen i det som deltagaren beskriver och remitterar meningen; i ett *ffjärde* steg tolkas den registrerade intervjun av intervjuaren var intervjun struktureras för analys genom utskrift och med hjälp av dataprogram utförs en textanalys; ett *femte* steg kan vara att göra en ny intervju. Ett möjligt *sjätte* steg kan vara att bredda beskrivningens och tolkningens dialektkontinuum till att även omfatta handlandet vilket innebär att deltagaren handlar utifrån nya insikter hon har vunnit under intervjun (Kvale & Brinkmann, 2009, 211-212).

9.4 Resultat och utvärdering

Under resultat och utvärdering behöver intervjuens helhet tas i beaktande.

Här behöver vi diskutera vad som gick bra eller mindre bra med intervjun. Kunde barnen koncentrera sig? Fann de intervjutillfället intressant? Fungerade teknologin?

Frågor som även bör diskuteras är: Vad kan analysen av insamlat material visa för resultat? Håller analysen av insamlat material för kritisk granskning? Frågornas och svarens relevans till syfte, frågeställning och ämne? Är svaren mätbara med tidigare forskning? Hur ser svarsfrekvensen ut genom hela metoden/ projektet?

Det som gick bra under intervjun behöver kvalitetssäkras. Om det var något som gick mindre bra behöver det planeras om tills det fungerar bättre. Med andra ord utvecklas på nytt i steg 1-planering.

10 Tillförlitlighet

I kvalitativa intervjuer är trovärdigheten svårare att bevisa, där den insamlade data ska ses som seriös och relevant för den aktuella problemställningen. Reflektion av etiska aspekter är också avgörande för trovärdigheten. (Troost, 2005, 113).

Den insamlade data vi fick i testningen av vår metod utgår från frågeställningen och syftet med metoden och kan därav anses tillförlitlig. Etiska aspekter är också beaktade genom hela processen. Det yngre barnet deltog även på egna villkor och behövde inte vara i bild hela tiden. Med beaktande av respekt för familjen med tonårsbarnet avbröt vi testningen efter en halvtimmes försök att få kontakt och tackade så mycket för visat intresse. Svaren i testningen av metoden baseras sig endast från en familj och kan därav inte anses tillräckligt tillförlitligt. Metoden behöver testas i större skala för att få ett mer tillförlitligt svar.

Utvecklande av kvalitativ intervju på distans är förankrad i litteratur med beaktande av delaktighetsfrämjande för barnfamiljer i Åbolands skärgård. Metoden utvecklades utifrån tidigare forskning, vilket stärker tillförlitligheten. Teorin och tidigare projekt innefattar att distansmetod och även Skype som verktyg ger ökad delaktighet. Ökad delaktighet möjliggörs också när familjen inkluderas tidigt i utveckling av en metodprocess, vilket framgår i teoretiska delen. En metod där målgruppen är involverad och har påverkat är också delaktighetsfrämjande, då den utgår från deras synvinkel. Val av kvalitativ intervju där diskussionsfrågor kan användas ökar också möjligheten för delaktighetsfrämjande i familjeintervju.

Intervjun på distans är kvalitativ, där förståelse för deltagarnas upplevelser är det väsentliga (Henricson, 2017, 143). Den insamlade data är inte jämförbar då den baserar sig på vad som kommer upp under intervjun, vilket påverkar tillförlitligheten i resultatet. Den baserar sig på diskussionsfrågor och inte frågor med ja eller nej svar, med undantag för några bakgrundsfrågor. Familjeintervjuer där ett barn och en förälder deltar samtidigt i en kvalitativ intervju är också delaktighetsfrämjande, då de tillsammans diskuterar svar eller andra saker de vill ta upp.

Insamlingen av data följer Henricson (2017, 149) och har fler som antecknar vid intervjutillfället för en mer tillförlitlig utvärdering. Vi har dessutom en fjärde som observerat helheten av intervjutillfället. Svaren bearbetades manuellt, då testningen bara gjordes med

två familjer. Utvärderingen av intervjun är utgående från våra egna upplevelser där egna anteckningar inte är tillräckligt tillförlitliga. Vi spelade inte in intervjun för säkerställning av data av en neutral part. I metoden valde vi att ha videosamtal där kroppsspråket syns för bättre tillförlitlighet, än vanligt telefonsamtal eller maildiskussionsfrågor. Möjlighet finns att spela in videosamtal i Skype, vilket vi inte valde med beaktande av datasäkerhet, integritet och inte forskningsetiskt försvarbart i en testning. Den som intervjuade tog också i beaktande att inte påverka med egna åsikter eller påverka svaren, vilket ger högre tillförlitlighet, enligt Trost (2010, 106).

Då intervjuerna på distans sker online begränsas intervjufrågor med beaktande av datasäkerhet och integritet, vilket gör att alla frågor inte kan besvaras. Tillförlitligheten för tillräckligt data inom hälsa och välfärd kan då ifrågasättas, men metoden möjliggör ändå deltagande i skärgården.

Intervjuer på distans kan även innebära en hög tillförlitlighet då det också används inom andra områden. Digital kompetens ingår dessutom i nyckelkompetenser för livslångt lärande (Europeiska kommissionen, 2018, 5). Tillförlitligheten kan dock ändå ifrågasättas om inte alla har möjlighet att delta på distans med Skype som verktyg. Datainsamlingen utesluter då vissa som inte ingår i studien eller undersökningen. Samtidigt finns det möjlighet att inkludera barnfamiljer, som annars kanske inte skulle kunna delta i en intervju i samma rum som någon av olika orsaker (ex, sjukdom, avstånd, etc). Möjlighet finns också att använda andra verktyg online utgående från barnfamiljernas önskemål, för att öka möjligheten att delta och få tillräckligt av insamlat data.

11 Diskussion

Syftet med vårt arbete har varit att utveckla en delaktighetsfrämjande metod för datainsamling på distans bland barnfamiljer. Metoden är avsedd att användas för insamling av data kring välfärd och hälsa i Åbolands skärgård. Metoden testades med barnfamiljer och utvärderades. Resultatet blev en manual för datainsamling på distans.

Våra svar på frågeställningarna är följande: Vi anser att distansintervju är en delaktighetsfrämjande metod för barnfamiljer, då det framgår i både teori, utvärderingen och resultatet. Vår metod utförs delaktighetsfrämjande genom kvalitativ intervju och med

diskussionsfrågor, där både en förälder och ett barn deltar. Barnfamiljerna fick dessutom möjlighet att påverka i utarbetningen av vår metod, informationsblad och intervjufrågor, vilket anses vara delaktighetsfrämjande enligt Nikander och Ruusuvoori (2017, 315-328). När deltagaren blir tillfrågad om sina synpunkter och har en möjlighet genom sin medverkan att påverka situationen kan också en känsla av empowerment uppstå (Henricson, 2017, 228). På frågan om vad man behöver beakta i en distansintervju kom vi fram till att det viktigaste är planering, teknik, kunskap, datasäkerhet, integritet och etiska principer, där även risker ska tas i beaktande. Vad man behöver beakta i en intervju, med ett 5-årigt barn och en förälder och i en intervju med en 15-17-åring och en förälder, är att en första träff är bra innan själva intervjutillfället. I en första träff kan förtroende skapas inför intervjun och tekniken testas. Man behöver också beakta lagar och barnkonventionen samt att barnet deltar utefter ålder, mognad, självbestämmanderätt och etiska principer. Då testet med tonårsfamiljen fick avbrytas, på grund av tekniska problem, känner vi att deras svar saknas som stöd. Vår sista fråga handlade om vilka teman kring hälsa och välfärd som kan diskuteras online, med beaktande av integritets- och datasäkerhet. Distansintervju via internet är inte helt säkert vilket betyder att inte några känsliga frågor eller diskussioner bör förekomma med beaktande av integriteten. Deltagandet behöver vara frivilligt med tillräcklig information om risker. Med beaktande av integritet och datasäkerheten blir teman angående hälsa och välfärd begränsade. Den som intervjuar har också ett ansvar och behöver se till att frågorna och diskussionerna är rimliga utifrån säkerheten och etiska principer. Intervjufrågor anpassade efter en intervju på distans möjliggör ändå datainsamling bland barnfamiljer i skärgården kring hälsa och välfärd.

Vår metod ingår i projektet delaktighetsfrämjande för insamling av kvalitativt data bland barnfamiljer i Åbolands skärgård. Tidigare examensarbeten i samma projekt bearbetade inte kvalitativ intervju på distans, vilket vår metod med manualen gör. Med distansintervju kan skärgårdsfamiljer vara delaktiga. Familjerna kan också uppleva trygghet i att kunna delta hemifrån utan att släppa in någon främmande i hemmet.

Tidigare forskningsresultat av Sundblom & Liljeroth (2018, 61-63) visar att skärgårdskommunernas samhälle ska vara en attraktiv bostadsort där påverkningsmöjligheter ingår. Deras rapport visar att olika områden kan förbättras och utvecklas, där satsning på barnfamiljer behövs. Underlag till utvecklingsarbete, enligt Sundblom & Liljeroth, är hur man kan rikta frågor till invånarna i skärgården om bland annat motiv, trivsel och upplevelser, fritidsverksamhet och påverkningsmöjligheter. Vårt resultat visar att barnfamiljer kan göras delaktiga i kvalitativ intervju på distans med Skype som

verktyg. Barnfamiljer får möjligheten att göra sig hörda och vara delaktiga kring hälsa och välfärd, vilket kan medföra delaktighet i samhällsutveckling. Utgående från barnfamiljernas påverkningsmöjlighet och delaktighet kan livet i skärgården utvecklas så att fler kanske väljer att bo kvar. Vår metod med intervju på distans kan användas i framtida utvecklingsprojekt och forskning för utveckling i skärgården.

Vid insamlat data i Åbolands skärgård kan arkivering av material minska pressen på att undersöka små befolkningsgrupper (Forskningsetiska delegationen, 2002). Vetenskapligt behov ska ändå finnas för arkivering. Material som arkiveras omsorgsfullt för fortsatt forskning minskar behovet att i onödan samla in forskningsmaterial som innehåller identifierbara uppgifter. I framtida forskningar i Åbolands skärgård kan arkivering av material vara nödvändigt.

Manualen är ett resultat av vår utveckling av metoden, som kan användas i framtida projekt och utvecklingsprojekt som avser insamling av data på distans. Utvecklingsprojekt kan, genom Statsrådets förordning om statsunderstöd för utvecklingsprojekt inom social- och hälsovården (2008/287), stödjas då det avser att förverkliga mål och genomföra åtgärder inom det nationella utvecklingsprogrammet för social och hälsovård. Utvecklingsprojekt stödjer utvecklandet och effektiviseringen av verksamhet eller införande av nya arbetsätt (2008/287, § 1).

Vår metod innefattar informationsteknik. Informationsteknik (IT) är ett samlingsbegrepp för tekniska möjligheter som skapats genom framsteg inom datorteknik och telekommunikation och utpekas som en av de viktigaste drivkrafterna för samhällliga förändringar (Nationalencyklopedin, u.å.). Den digitala utvecklingen i samhället med olika former av IT-teknik utvecklas hela tiden och påverkar i samhällen, där både deltagande i samhället och många arbeten idag kräver digital kompetens (Europeiska kommissionen, 2018, 4). Ytterligare hänvisar Europeiska kommissionen (2018, 5) att digital kompetens är en av nyckelkompetenserna som varje individ behöver för personlig tillfredsställelse och utveckling, anställning, social inkludering och aktivt medborgarskap. Då digital kompetens anses viktigt både för individer och i arbeten känns vår metod med intervju på distans med digital teknik aktuell. Norden är också EU:s mest högpresterande länder i digitalisering enligt EU-kommissionens index för 2018. Det som mäts är EU-ländernas utveckling angående digital infrastruktur, internetkompetens, internetanvändning, näringslivets användning av digital teknik och användningen av digitala tjänster. Finland ligger på en tredje plats efter Danmark och Sverige om man ser till genomsnittet. Finland är på första

plats i internetkompetens, digitala offentliga tjänster, andelen internetanvändare och är också bäst i EU på mobilt bredband, men det är ändå få som har fast bredbandsuppkoppling. En framtida utmaning för Norden anses vara att nå ut till återstående landsbygds- och glesbygdsområden i respektive land. Undersökningen visar också att Finland ligger lite efter de andra nordiska länderna angående sociala nätverk. (Nordicom).

Vår konklusion från arbetet, rekommendationer och tankar inför framtida användning av metoden är flera. Med mer forskningsresultat och utförligare testning med fler barnfamiljer kan metoden utvecklas för bättre tillförlitlighet. Vi testade metoden med enbart två familjer och använde oss av manuell bearbetning av svarsformulären. Det finns möjlighet att spela in en intervju i Skype med både bild och ljud, för bättre tillförlitlighet i den insamlade data och eventuell arkivering. Vid en inspelad intervju behövs inte lika många deltagare, vilket kan spara resurser. Den inspelade intervjun kan analyseras i inspelningshanteraren och sparas som inspelnings-fil i datorn eller på USB-sticka för arkivering. För säker lagring, datasäkerhet och beaktande av etiska principer bör datorminnet raderas så inga filer finns kvar i datorn. Filen bör inte heller mailas till någon med beaktande av datasäkerhet och integritet.

För att motivera barn och ungdomar att delta kom vi fram till att hjälpmedel kan vara bra. Vi valde att inte testa med hjälpmedel för att kunna fokusera på metoden som helhet och kunna se kroppsspråket. Hjälpmedel som powerpoint eller andra bilder i datorn som går att dela gör att kroppsspråket blir svårt att se. Hjälpmedel som handdockor, förhandsskickade bilder eller andra hjälpmedel är mycket möjliga och kan utveckla metoden. Det skulle vara väldigt intressant att utveckla metoden med just handdockor som hjälpmedel för att göra de yngre barnen mer motiverade att delta i diskussionsfrågorna. Kanske olika handdockor för olika teman eller att handdockan ställer frågorna och för diskussionen, så blir det mer på barnets nivå och roligare. Diskussionsfrågorna kan också utvecklas mer utefter vad som ska undersökas och anpassas efter barnets ålder och mognad. Det huvudsakliga att ha i åtanke vid användningen av metoden är att minst två träffar med deltagarna är bra. Därav har vi valt att lägga till ett första intervjutillfälle redan i planeringsstadiet av intervjun. Vi använde oss av Skype som verktyg, men det kanske finns bättre verktyg som är säkrare och enklare att använda.

Metoden har utvecklingsmöjligheter inom det sociala arbetet och innefattar även digital kompetens, vilket möjliggör utveckling i samhället. Utifrån vår professionella yrkespraxis har vi tänkt på lagar, etiska principer och självbestämmanderätten, vilket är viktigt i arbete

med människor. Inom det sociala området ingår också att göra människor delaktiga samt att vi med vidarekompetens utvecklas med modern teknik.

Vi önskar lycka till i framtida projekt, undersökningar och forskning och hoppas att vår manual kommer till användning.

Källförteckning

Backman-Witting, M., m.fl., 2018. *Forska tillsammans med barn: Manual för delaktighetsfrämjande datainsamlingsmetoder bland barn i förskoleålder*. Åbo: Examensarbete för hälsovårdare och socionom YH. Yrkehögskolan Novia.

Beckman, I., 2013. Förskolans barn träffar nya vänner på Skype. Publicerad 18.12.2013. *Sydsvenskan*. [Online] <https://www.sydsvenskan.se/2013-12-18/forskolans-barn-traffar-nya-vanner-pa-skype> [hämtat: 23.03.2019].

Berg, R., m.fl., 2018. *Medforskning – med fokus på ungdomar i årskurs 8*. Åbo: Examensarbete för sjukskötare och hälsovårdare. Yrkehögskolan Novia.

Cederborg, A-C., 2010. *Att intervjua barn - vägledning för socialsekreterare*. Stockholms Universitet: Stiftelsen Allmänna barnhuset.

Dalen, M., 2015. *Intervju som metod*. Oslo: Universitetsförlaget.

Donalek, J. G., 2009. The family research interview. *Nurse Researcher*, pp. 21-28

Education First., 2019. *6 tips för en lyckad Skypeintervju*. [Online] <https://www.ef.se/blog/language/6-tips-infor-din-skypeintervju/> [hämtat: 23.03.2019].

Ejlertsson, G., 2005. *Enkäten i praktiken*. Lund: Studentlitteratur.

Europeiska kommissionen. *Förslag till Rådets rekommendation om nyckelkompetenser för livslångt lärande*. 17.01.2018. [Online] <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/SV/COM-2018-24-F1-SV-MAIN-PART-1.PDF> [hämtat: 23.03.2019].

Folkhälsan. u.å. *Barnkonventionen på dagis*. [Online] https://www.folkhalsan.fi/globalassets/barn/antimobbning/kompisvaskan/5_barnkonventionsh_fte.pdf [hämtat: 22.02.2019].

Forskningsetiska delegationen TENK., 2002. *Etikprovning inom humanvetenskaperna*. [Online] <https://www.tenk.fi/sv/etikprovning-inom-humanvetenskaperna> [hämtat: 13.03.2019].

Forskningsetiska delegationen. *Etiska principer för humanistisk, samhällsvetenskaplig och beteendevetenskaplig forskning och ordnande av etikprövning*. 2009. Helsingfors. [Online] <file:///C:/Users/Jenny/Documents/Jenny/JENNY/Documents/NOVIA%20YH%20socioonom/1%20EXAMENSARBETE%202019/etiskaprinciper.pdf> [hämtat: 23.03.2019].

Gustavsson, L., m.fl., 2018. *Delaktighetsfrämjande familjeintervjuer*. Åbo: Examensarbete för sjukskötare, hälsovårdare och socionom YH. Yrkehögskolan Novia.

Hallberg, U. & Hallberg, L., 2018. *Delaktighet för personer med funktionsnedsättningar*. Lund: Studentlitteratur.

Hellsten, T., 2000. *Föräldraskap -makt med ansvar*. Göteborg: Cordia AB.

Henricson, M., 2017. *Vetenskaplig teori och metod Från idé till examination inom omvårdnad*. Uppl. 2:1. Lund: Studentlitteratur AB.

Hillén, S., 2013. *Barn som medforskare, en metod med potential för delaktighet*. Doctoral thesis, Göteborgs universitet. Ineko, Kållerød. [Online] <http://hdl.handle.net/2077/33020> [hämtat: 23.03.2019].

Hyvärinen, M., Nikander, P. & Ruusuvaori, J., 2017. *Tutkimushaastattelun käsikirja*. Tammerfors: Vastapaino.

Häggman- Laitila, A., 2013. *Barnet under olika levnadsår 5 år*. Uppdaterad. Mannerheims barnskyddsförbund. Esa Print Oy 11. [Online] <https://dzmdrerwnq2zx.cloudfront.net/prod/2017/08/07191727/Lapsi-erik%C3%A4kausina-5-v-SVE.pdf> [hämtat: 23.03.2019].

Infoninland. *Familj*. [Online]. <https://www.infofinland.fi/sv/livet-i-finland/familj/vad-aren-familj> [hämtat: 23.01.2019].

Infoninland. *Barns och ungdomars rättigheter och skyldigheter*. Uppdaterad: 21.02.2019. [Online] <https://www.infofinland.fi/sv/livet-i-finland/familj/barn/barns-och-ungdomars-rattigheter-och-skyldigheter> [hämtat: 23.03.2019].

IT-inspiration i förskolan. 2016. *Skypeprojektet*. [Online] <https://blogg.hultsfred.se/itinspiration/category/skype/> [hämtat: 23.03.2019].

- Ivarsson, P., 2007. *Samtal med barn och ungdomar –Erfarenheter från arbetet på BRIS*. Stockholm: Gothia Fortbildning AB.
- Jacobsen, D. I., 2017. *Hur genomför man undersökningar? - Introduktion till samhällsvetenskapliga metoder*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Juslin, E., Liljeroth, P. & Vaartio-Rajalin, H., 2013. *Resursförstärkande mångprofessionell yrkespraxis: Social och hälsovårdsutbildning i utveckling*. Novia publikationer & produktion, serie R. Rapporter 3/2013. Vasa: Yrkeshögskolan Novia.
- Karppi, M., Tuominen, H., Eskelinen, A., Santamäki Fischer, R. & Rasu, A., 2013. *Active ageing online – Interactive Distance Services for the Elderly on Baltic Islands. Virtuproject 2010-2013*. Tammerfors: Suomen Yliopistopaino – Juvebes Print Oy.
- Kvale, S. & Brinkmann, S., 2009. *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Andra upplagan. Lund: Studentlitteratur AB.
- Landby Eduards, M., 1990. *Att studera och värdera välfärd*. Stockholms universitet. Stockholm. <http://ojs.ub.gu.se/ojs/index.php/tgv/article/viewFile/1551/1356>
- Lapsenoikeudet. *Konventionen om barnets rättigheter*. u.å [Online] <https://www.lapsenoikeudet.fi/pa-svenska/konventionen-om-barnets-rattigheter/> [hämtat: 23.01.2019].
- Lupton, D., 2014. Critical Perspectives in Digital Health Technologies. *Sociology Compass* 8/12 (2014) s. 1352. University of Canberra.
- Moshman, D., 2012. *Tonåringars tänkande och utveckling –Kognition, moral och identitet*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Nationalencyklopedin. *IT*. u.d. [Online] <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/it> [hämtat: 23.03.2019].
- Nordicom. Nordiska Informationscenter för Medie- och Kommunikationsforskning. 2018. *Norden toppar digital EU-index*. Publicerad: 21.06.2018. [Online] <https://nordicom.gu.se/sv/aktuellt/nyheter/norden-toppar-digitalt-eu-index-2018> [hämtat: 29.03.2019].

Portabla media. 2019. *Vad betyder IKT?* [Online]

<https://www.portablamedia.se/ordlista/ikt/> [hämtat: 23.03.2019].

Riksdagens justitieombudsman. u.å. *Vilka är barnets rättigheter?* [Online]

https://www.oikeusiamies.fi/sv_SE/web/lasten-ja-nuorten-sivut/vilka-ar-barnets-rattigheter- [hämtat: 23.03.2019].

Skype. 2019. *Skype*. [Online] <https://www.skype.com/sv/about/> [hämtat: 23.01.2019].

Social- och hälsovårdsministeriet. u.å. *Främjande av delaktighet*. [Online]

<https://stm.fi/sv/delaktighet> [hämtat: 23.03.2019].

Social- och hälsovårdsministeriet. u.å. *Främjande av hälsa*. [Online]

<https://stm.fi/sv/framjande-av-valfard> [hämtat: 24.03.2019].

Social- och hälsovårdsministeriet. u.å. *Världshälsoorganisationen WHO*. [Online]

<https://stm.fi/sv/ministeriet/internationellt-samarbete/who> [hämtat: 24.03.2019].

Sjödén, S., 1992. *Psykologi för vårddyrken I*. Natur och kultur.

Statens medicinsk-etiska råd. u.å. *Integritet*. [Online] <http://www.smer.se/etik/integritet/>

[hämtat: 23.02.2019].

Stm.fi. *Delaktighet*. [Online] <https://stm.fi/sv/delaktighet> [hämtat: 23.01.2019].

Sundblom, D. & Liljeroth, P., 2018. *Morgondagens Skärgårdsbo*. Åbo: Migrationsverket/Centret för Svenskfinland.

THL. 2018. *Enkäten Hälsa i skolan: Familjens gemensamma tid hänger starkt ihop med barnets välmående och inläring*. Publicerad: 17.12.2018. [Online]

https://thl.fi/sv/web/thlfi-sv/-/enkaten-halsa-i-skolan-familjens-gemensamma-tid-hanger-starkt-ihop-med-barnets-valmaende-och-inlarning?redirect=https%3A%2F%2Fthl.fi%2Fsv%2Fweb%2Fframjande-av-halsa%2Fstartsida%3Fp_p_id%3D101_INSTANCE_3qmaFhoxSCuk%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dnormal%26p_p_mode%3Dview%26p_p_col_id%3Dcolumn-2-1%26p_p_col_count%3D1 [hämtat: 23.02.2019].

THL. 2014. *Ojämlighet i hälsa och välfärd*. Publicerad: 28.11.2014. [Online]

<https://thl.fi/sv/web/ojamlikhet-i-halsa-och-valfard/ojamlikhet> [hämtat: 23.02.2019].

Trost, J., 2005. *Kvalitativa intervjuer*. Uppl. 3:5. Malmö: Studentlitteratur.

Trost, J., 2010. *Kvalitativa intervjuer*. Uppl.4:1. Lund: Studentlitteratur AB.

Unicef. *Barnkonventionen*. [Online] <https://unicef.se/barnkonventionen/las-texten#full> [hämtat: 22.02.2019].

WHO. *Hälsa*. Uppdaterad: 11.01.2019. [Online] <https://www.folkhalsomyndigheten.se/om-folkhalsomyndigheten/internationellt-samarbete/who-samarbete/> [hämtat: 23.02.2019].

Finlands författningssamling

Barnskyddslag 13.04.2007/417 [Online] <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2007/20070417> [hämtat: 22.02.2019].

Dataskyddslag 5.12.2018/1050 [Online] <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2018/20181050> [hämtat: 13.03.2019].

Grundlagen 11.06.1999/731 [Online] <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1999/19990731> [hämtat: 13.03.2019].

Lag angående vårdnad om barn och umgängesrätt 8.4.1983/361 [Online] <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1983/19830361> [hämtat: 23.03.2019].

Ungdomslag 21.12.2016/285 [Online] <https://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2016/20161285> [hämtat: 22.02.2019].

Statsrådets förordning om statsunderstöd för utvecklingsprojekt inom social- och hälsovården. 24.04.2008/287 [Online] <https://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2008/20080287> [hämtat: 23.02.2019].

FIGURFÖRTECKNING

Figur 1: Fotografi föreställande Bengtskärs fyr. Fotograf Miguel Virkkunen Carvalho.

Bilaga 1. Sökhistorik

Databas	Sökord	Begränsning	Resultat	Artikel	Inkluderingskriterier
Cinahl (Ebsco)	Family interview	Fulltext	6	1	
Google Scholar	delaktighetsfrämjande	fulltext	107	1	
Google Scholar	Barn, medforskare,	Fulltext, 2010-2019	2320	1	
Google scholar	perhehaastattelu	fulltext	26	0	

Datum:

Vill du medverka i utvecklandet av en metod för delaktighetsfrämjande datainsamling på distans?

Familjers välmående har en stor roll för kommunens allmänna välmående och välfärd. Undersökningar visar att man bör satsa på barn och familjer för att hålla skärgården levande. Yrkeshögskolan Novia i Åbo har de senaste åren arbetet med projekt i syfte att utreda och utveckla befolkningens hälsa och välfärd (se t.ex. Sundblom & Liljeroth 2018). Som en fortsättning på detta arbete planerar YH Novia nu projektet Skärgårdsliv för att etablera en databas med information om de åboländska skärgårdsfamiljernas hälsa och välfärd. Data kommer att samlas in genom kvalitativa, delaktighetsfrämjande datainsamlingsmetoder och målgruppen i detta projekt är barnfamiljer.

Vi som utför undersökningen är socionomstuderande och undersökningen ingår i vårt examensarbete på uppdrag av Yrkeshögskolan Novia, i syfte att utforma en delaktighetsfrämjande datainsamlingsmetod för barnfamiljer i Åbolands skärgård.

För att testa en intervju via Skype med barnfamiljer söker vi just Dig och Din familj, som har ett barn i ca 5 års ålder eller en ungdom mellan 15 - 17 år.

Som deltagare deltar Du och Ditt barn eller Du och Din ungdom i en kort intervju via Skype, där vi vill höra Era åsikter om hur ni upplever det att bli intervjuade via Skype. Intervjun tar ca 30 minuter och all information som samlas in behandlas anonymt och med största integritet vilket innebär att ingen delad information hamnar hos obehöriga. Deltagandet är frivilligt och kan avbrytas när som helst. Ni får gärna förbereda ert barn eller ungdom på vad vi kommer att diskutera.

Du får en inloggning till ett Skypekonto som behandlas anonymt och sedan avslutas.

Resultatet av undersökningen kan ni sedan läsa i *Theseus*.

Välkomna att delta i vår studie!

Foto: Bengtskärs fyr av Miguel Virkkunen Carvalho

Ni kan även kontakta oss enligt kontaktinformation vid eventuella frågor.

Kontakta:

Studerande:

Jenny Husell

e-post: jenny.husell@edu.novia.fi

Johanna Muukkonen

e-post: johanna.muukkonen@edu.novia.fi

Katja Ruuskanen

e-post: katja.ruuskanen@edu.novia.fi

Maria Österlund

e-post: maria.osterlund@edu.novia.fi

Lektorer vid Yrkeshögskolan Novia/ examenshandledare:

Pia Liljeroth

pia.liljeroth@novia.fi

Överlärare

tel: +358 44 762 3371

Katja Pohjola

katja.pohjola@novia.fi

Lektor

Bilaga 3.

INTERVJUFRÅGOR

Deltagarfamilj nr:

Vuxen, kön: **Ålder:**

Utbildning:

ingen/gymnasium/högskola/mer

Yrke:

utefter utbildning/lägre än utbildningen/inget yrke

Barn, kön: **Ålder:**

Mätbara bakgrundsfrågor:

1. Är du/ ni född/ födda i skärgården?
 2. Är du/ ni inflyttad/ inflyttade till skärgården?
 - A. Hur länge har ni bott i skärgården?
 - B. Kan du/ni jämföra din känsla av hälsa och välfärd mellan förra orten och nuvarande?
 3. Har ni någon tidigare erfarenhet av Skype eller motsvarande digital applikation? I sådana fall, hur ofta använder ni er utav den?
-

Utvecklande frågor:

4. Vilka frågor anser ni är viktiga att fråga i en intervju om er hälsa och välfärd?

Förslag:

5. Vad tror ni påverkar er känsla av välmående boende i skärgården jämfört om ni skulle bo någon annanstans?
6. Vad tycker ni om att göra tillsammans när mamma/ pappa är lediga?
 - A. Utomhus (med beaktande av alla årstiderna)?
 - B. Inomhus (med beaktande av alla årstiderna)?
7. Vad tycker ni att är bra med att bo i skärgården?

8. Finns det någon som kunde vara bättre?
9. Hur kan skärgården utvecklas för ert välmående?

Feedback:

10. Vilka hjälpmedel anser ni kan vara bra i en intervju via Skype när barn/ungdom är med?
11. Vad tyckte ni om att intervjuas via Skype istället för hemma hos er?
12. Hur kändes det att bli intervjuad via Skype?
13. Vad vill ni att vi ändrar på i informationsbrevet?

Foto: Nigel Williams - Canallo

Delaktighetsfrämjande intervju på distans med Skype som hjälpmedel-

MANUAL

När intervjun avslutas är det av vikt att alla deltagarna är med och säger hej och tackar för informationen.

Avslutning av besöksut material:
Det insamlade materialet behöver överföras till bearbetningsform så att det kan analyseras. Intervjuerna behöver diskuteras och observeras. När materialet är klart är det tid för bearbetning och analys. Vår av metod av skapning, bearbetning och analys behöver väljas ut efter intervjuens syfte och funktion. Till materialet räknas inte enbart svaren på intervjufrågor utan även övriga till intervjun hörande observationer och andra omskrivningar av besöksut.

Resultat och utvärdering:
Kunde deltagarna koncentrera sig? Fugrade tekniken? Kunde deltagarna fokusera på intervjun? Vad kan analysen av insamlat material visa för resultat? Håller analysen för kritik (genomgång)? Kan vi se följesvaren och svaren relevans till syfte, frågeställning och ämne?
Det delar som var/gick bra med intervjun behöver kodificeras/klaras. Det som gick mindre bra behöver lyftas upp till steg 1, och planeras om inför nästa intervju.

CHECKLISTA:
Metode: Tanken är att intervju för jämförbarhetens sändning, en förklarar utlämnas med ett barn. Intervju sker på distans, där en datorstödd intervju kan genomföras genom e-post, chattintervju eller annan motsvarande digital applikation. I den här metoden sker intervjun med hjälp av Skype, där datorstöd används till realtidskommunikation. Skype är ett videomöte i direkt interaktion på distans som i resultat visar på ökad delaktighet och där biblän möjlighet att adressa frågor, få feedback för vidare frågor, diskutera frågor och möjlighet att följa om förtydligande om ett svar är oklart. Delaktighet innebär att vara med och påverka i ett pågående förlopp eller en aktivitet som ger möjlighet att kunna påverka till vad och vilka alternativ man väljer. Vi vill att deltagarna blir delaktiga och inte bara deltagare.

Manuelen är utformad som meddelat broschyrför i A3. Manualen visar vår metod i form av en processruta i fyra olika steg: planering, genomförande, avslutning av besöksut material samt resultat och utvärdering. I steg 1: planering arbetar man med grunden till intervjun genom att säkerställa syfte och målställning. Erbäreda målgrupp och intervjufrågor, ta kontakt med målgruppen, förbereda material och utvärdera ett första intervjuutkast. I steg 2: genomförande utför vi själva intervjun. I steg 3: slutar vi det insamlade materialet för att kunna bearbeta och analysera det. I steg 4: resultat och utvärdering ser vi över hela processen och diskutera utvecklingsbehov. Om utvärderingen skulle påvisa utvecklingsbehov följande man till steg ett, planering.

Planering:

- Fastställa syfte med intervjun
- Fastställa målgruppen med intervjun
- Se över forskningsplanen, den egna yrkesrollen, den lagliga grunden till undersökningen
- Utforma intervjufrågor efter ämne och målgrupp
- Ett informationsbehov för samtycke, med tillräcklig information, ska utformas och skickas.
- Muntligt samtycke från deltagare, se till att deltagaren har en egen mailadress
- Se till att all material finns, som papper och pennor, IT-stöd etc.

Första intervjuutkastet för att:

- Kontrollera att tekniken fungerar, att headset används för bästa ljud och mikrofonen är nära för att minimera att andra ljud hör.
- Kontrollera att bakgrunden är visad korrekt så den är synlig under intervjun.
- Kontrollera att familjen är insatt i tekniken
- Anbryta till deltagarna samt boka en tid för andra intervjuutkastet

Genomförande:

För en bra inledning av intervjun på distans kan det av tekniken göras innan familjen bjuds in och alla som medverkar i intervjun och observationen är förärg inloggade. De som intervjuar ska kontrollera vilken på webbkameran med ljudutrustning, skapa lugn miljö med stängda dörrar och avstängda telefoner och andra avbrott.

Vid insamling av data på distans är det viktigt att för bättre delaktighet. Deltagarna behöver få tydlig information om vilka som deltar. Enligt våra erfarenheter behöver de som leder samtalet ha en tydlig struktur vem som ska prata och när, samt agera professionellt och etiskt.

Andra intervjuutkastet:

- Presentation
- Relationskapande
- Samla in data
- Kompletterande frågor
- Avslutning
- Information
- Diskutera att resultat ämnas

De som arbetar och samlar in data ska efter presentation skicka av videokameran och egna ljudet så att familjen endast ser den som ska intervjuas för bättre fokusering.

Text och utformande
Jenny Kumpul
Johanna Vuolteenaho
Katri Vuolteenaho
Vera Sillanpää

Manuelen är en del av projektet *Skapandevet och är baserad på examensarbetet Skapandevet - Delaktighetsfrämjande databearbetningsmetoder på distans bland barnfamiljer* i vetenskapliga tidskriften *Arbe* 2019

